

מחברים

גליץ ע"ז | פר' מצודע – שבת הגדול | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר – אור לישרים

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:			ירושלים			בני ברק			ניו יורק			לונדון		
כניסת השבת	יציאת השבת	דבני תם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני תם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני תם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני תם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני תם
18:28	19:41	20:21	18:43	19:43	20:18	19:10	20:19	20:41	19:30	20:39	21:01			

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

כשישב בתשובה חוזרים אליו מצוותיו

זאת תהיה תורת המצַרע ביום טהרתו וגו' (יד, ב).

י"ל על פי מה שכתב בחובת הלבבות (שער הכניעה פ"ט), דהמדבר לשון הרע על חבירו נוטלים תורה ומעש"ט שלו ונותנים לחבירו, ובס' שמירת הלשון מביא שורש לזה מהמדרש (קהלת פ"ה, ה') 'למה יקצוף האלקים על קולך וחבל את מעשה ידיך', מעט תורה שיש בך אתה מאבדה, היינו שמחמת לשון הרע מאבד התורה שלו.

זהו שמשמיענו הפסוק כי אחר טהרתו, שבאה ע"י תשובה, מחזירים לו תורתו. זהו 'זאת תהיה תורת המצורע', שמאז זוכה בתורתו ונעשית שלו.

ארץ צבי - בפרשתנו

דרשת שבת הגדול בת ארבע שעות

כפר קטן בשם קראסטיר היה לשם דבר ברחבי מדינת הונגאריא בשל שני דברים, כאן התגורר הרה"ק רבי ישעיה מקראסטיר שהיה מפורסם בכל המדינה, וכן כיהן רב אחד שהיה תלמיד חכם מופלג שהיה בקי בכל חדרי התורה, וגודע כמומחה מיוחד בהלכות גירושין, והופנו אליו שאלות בענין זה מכל רחבי המדינה.

לעבר הקהל. הדרשה התחילה בשעה 11:00 לפני הצהריים ונמשכה עד לאחר השעה שלוש.

מה עשו "בעלי הבתים"? התפללו מוסף בשקט והלכו לביתם כיתות כיתות, קידשו, אכלו סעודת שבת ושרו זמירות, ברכו ברכת המזון והלכו לנוח – שינה בשבת תענוג. כשקמו משנתם חזרו לבית הכנסת והרב טרם סיים את דרשתו. בסיום דבריו, הסיר הרב את טליתו מעל ראשו, שוב ראה לפניו את כל בית הכנסת מלא

אולם את עיקר פרסומו לא רכש ע"י מומחיותו בהלכות גירושין והשמות אנשים, אלא בגלל דרשותיו. הוא דרש בשבת הגדול ובשבת שובה למעלה מארבע שעות "בנשימה אחת".

אנשי קהילתו כיבדו אותו בשל תורתו וצדקתו, ומשום שלא רצו לפגוע בכבודו לא אמרו לו אף פעם שיקצר בדבריו.

לפני תפילת מוסף עלה הרב על הדוכן מול ארון הקודש. כיסה את ראשו ואת פניו בטליתו הגדולה כך שלא הסתכל

עמ' כ'

מסד מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע

עמ' ה'

פניני אביר יעקב

מפה לפה עם מתפללים, כפי שהיה בתחילת הדרשה.

כך נמשך הדבר במשך עשרות בשנים. בכל מדינת הונגריה ידעו מכך שהרב מקראסטיר מדבר לקירות ריקים ואל עצים ואבנים. רק לרב עצמו לא נודע מזה.

הגאון רבי פנחס בליצר אבד"ק סערענטש שהיה ידידו אמר לו פעם: "כשנינו משמיעים דרשה בשעה הראשונה איננו יודע מי דורש יותר טוב מחבירו, אבל בזה אני בטוח, כי בשעה השנייה והשלישית, דרשתי טובה יותר..."

- מה הינך רוצה ממנו? השיב לו הרב "אורך הדרשה שלי היא בסך הכל שעתיים, אלא לפני הדרשה אני אומר הקדמה בת שעה, ואחרי הדרשה אני אומר סיום בן שעה, וזה הכל..."

ואם נוחה הדרשה לבעלי הבתים שלי שיושבים בשקט ומקשיבים בתשומת לב, אז למה לי למהר ולקצר...

עולמו של אבא (עמ' קנב)

יכול מראש חודש...

גאון אחד היה מדביק מודעות בבית הכנסת מראש חודש ניסן ובהם מראי מקומות על הדרשה שרוצה לדרוש בשבת הגדול בחריפות ובקיאיות, אך היה עוד רב אחד שאינו כל כך חריף, ולא היה מדביק מודעות רק בערב שבת קודש של שבת הגדול.

ועל זה אמר גאון אחד שזה מה שכתוב בהגדה "יכול מראש חודש" מי שהוא גדול ו"יכול" לפלפל בעומק דרשותיו, אז

מצוי במשבר, וחסר לו באופן דחוף סכום כסף גדול לתקופה קצרה כדי שיוכל לשוב ולעמוד על רגליו.

יעץ לו הרבי: "לך ותלוה כסף". השיב הסוחר: אני חייב כבר כספים לכל הסוחרים וכולם יודעים את מצבי הדחוק. איש מהם לא יסכים להלוות לי.

"אם כן" השיב הרבי, "על זה נאמר ושאינו יודע לשאול" מי שאינו יכול עוד לשאול וללוות מחביריו, "את פתח לו", צריך לפתוח לו את האוצר הטוב מן השמים..."

נסע החסיד לביתו ומסחרו שגשג באופן מופלא, והוא פרע תוך זמן קצר את חובותיו. נפלאות התפארת שלמה (אות קלא)

"מראש חודש" מודיע את נושא הדרשה ומקורותיה בש"ס ופוסקים, כדי שיהיו יכולים המשתתפים להכין עצמם ולשאת ולתת עמו, אך "תלמוד לומר ביום ההוא", מי שהוא רק תלמיד שרוצה לומר דברי תורה פשוטים, אז "ביום ההוא" דווקא מודיע, שאין צורך להרחיב זמן לנוכחים לעמוד על בוריין של הסוגיות, כי אינם אלא דברי אגדה.

שאינו יודע לשאול - את פתח לו

מסופר, על סוחר שהתאונן לפני הרה"ק התפארת שלמה מראדומסק זצ"ל שמסחרו

לא נשאר זכר...

ה'עולם מספרים', שבשעת ה"הסיבה" של פסח, שאל רבי יאשה בער מבריסק את חיימקה בנו הקטן (לימים מרן הגר"ח מבריסק): מה טעם אנו עושים ב"סדר של פסח" זכר לטיט ולמרור של ישראל במצרים (כמו חרוסת ואכילת מרור), ואין עושים זכר ל"רכוש גדול" שהוציאו ישראל ממצרים?

השיב רבי חיים תוך כדי שאלה: טעמו של דבר, משום שהטיט והמרור עדיין לא פסקו מאתנו, ואילו הרכוש הגדול לא נשאר ממנו זכר...

הסגולה הנפלאה שגילה הרה"ק מאפטא בדרשת שבה"ג

הגאון החר"ף ר' אהרן צבי אהרונביץ ז"ל מחשובי אנ"ש בראדומסק הגיע פעם לאלכסנדר, להסתופף בצל הקודש של הרה"ק הישמח ישראל מלאכסנדר - בשבת הגדול, הוא הזכיר את עצמו לפני רבינו כי פרנסתו דחוקה עד מאוד, וביקש ברכה על כך. נענה אליו הישמח ישראל ואמר לו אספר לך מעשה שהיה: הרה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע אמר פעם בדרשת שבת הגדול, כי סגולה למי ששעתו דחיקא ליה ש"ב ליל הסדר" בעת אמירת ההגדה, כאשר יגיע לברכת "גאל ישראל" יבכה מעומקא דליבא, ואז יוכל להושע מדחוקו.

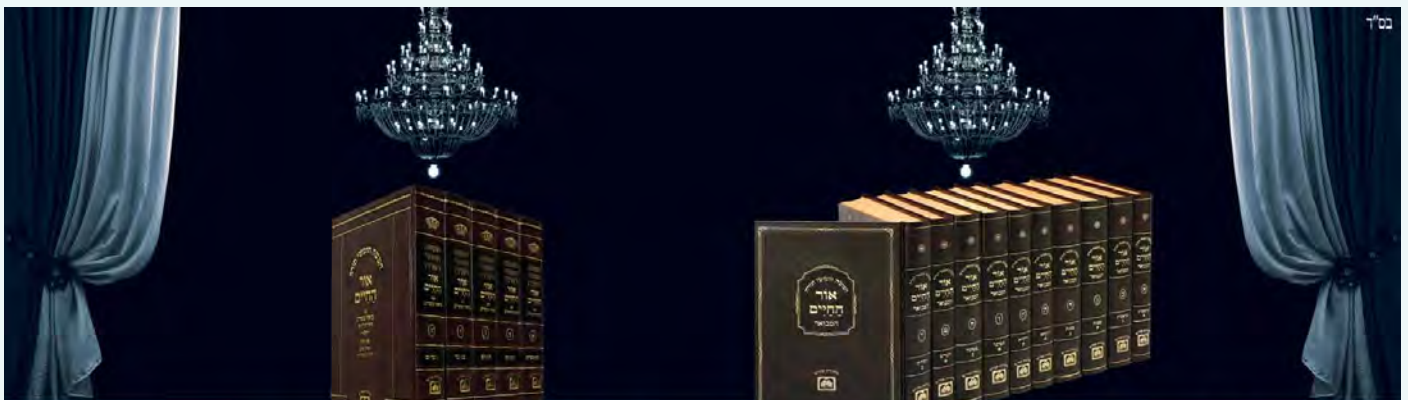
בין השומעים את הדרשה היה איש פשוט, מאמין באמונה פשוטה בלא שום התחכמות, ונכנסו הדברים של הרב הקדוש מאפטא בלבו. היהודי הזה היה חייב לפריץ סכום כסף גדול, דמי חכירה עבור בית המזיגה שהחזיק, ולא היה בידו לשלם. כמו כן הפריץ היה חייב לו סכום פעוט כיון שלפעמים הוא נכנס לבית המזיגה להיטיב את גרונו ביי"ש, והיה לוקחו בהקפה. האיש הלך בא לביתו ואמר

לבני ביתו: "הכיני נא את צרכי החג בהרחבה כי אנחנו בלא שום ספק ניגאל מצרתינו, כיון שכך שמעתי מהרב בדרשה". בליל חג הפסח קודם ברכת גאל ישראל, אמר לזוגתו ולבני ביתו 'כאן צריכים לבכות מעומקא דליבא', ובזה תלויה הישועה, והמה עשו כן מתוך אמונה פשוטה בתום לב.

בחזה"מ פסח שלח הפריץ לקרוא ליהודי כדי לסדר את החשבונות ביניהם, ובעת עריכת החשבון ראה היהודי את נפלאות השי"ת בעליל. היהודי היה חייב לפריץ אלף זהובים, והנה האפסים שאחרי הספרה אחד נמחקו מהחשבון ועברו לחשבון שהפריץ חייב ליהודי, נמצא שבחשבון החוב של היהודי לפריץ נעשה מאלף אחד, ובחשבון החוב של הפריץ ליהודי נעשה מאחד אלף, וכך היה הדבר בכל החשבונות שביניהם עד שהתברר שהפריץ הוא בעל חוב גדול ליהודי. הפריץ, בראותו זאת, קם בחמתו והשליך את כל פנקסי החשבונות לתוך התנור הבוהק שעמד בירכתי החדר, והתחיל לפייס את היהודי ולבסוף שילחו לביתו.

סיים רבינו הישמח ישראל את סיפורו ואמר: "גם לך יש אפשרות לעשות את העצה הזו, לבכות מעומקא דליבא קודם ברכת גאל ישראל והישועה תבוא!"

מובן מאליו שר' אהרן צבי לא החמיץ את ההזדמנות, ועשה כדברי רבינו וזכה לראות ישועה גדולה (מאורן של ישראל עמ' רלו אות שמו).

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשירה מסדרי הביאור 'מאורי אור'
וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור כאמנות בינות המלים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הטיות, ציורים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 ברכים של מתיקות נצחית:
הביאור המסקיף על כל ספר האור החיים הקדוש
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי חיים' - מקורות מחולל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 0176-806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

"אכן, אני הוא", השיב האיש בחיוך קטן.

רבי נפתלי התרגש מהמפגש המפתיע, ואמר לו: "דע, כי מאז אני חש נקיפות מצפון. כמה דקות אחרי שהלכת התחרטתי על סירובי לתת לך תוספת של תפוחי אדמה. אמרתי בליבי כי במקרה הזה היה עליי לחרוג מהכללים ולהתחשב במצבך. פתחתי בחיפושים אחריו, אך לא מצאתי אותו".

האברך נדהם למשמע הדברים. הוא עצמו כבר כמעט שכח את כל העניין, והנה הממונה על החלוקה מתהלך ובלביו נקיפות מצפון! "העניין לא הניח לי גם בימים שלאחר מכן", המשיך רבי נפתלי לספר. "הוספתי לחפש אחריו, אך לא עלה בידי למצוא אותו או לאתר את כתובת ביתו. היכן היית כל השנים האלה?".

"זמן קצר אחרי אותו חג פסח", ענה האיש, "הוצע לי להתמנות למגיד שיעור בשיבה בבני-ברק. נענית להצעה, ועברתי להתגורר בעיר, ליד מקום עבודתי, ומאז אני מתגורר שם".

"אני רוצה לפצות אותך על הצער שגרמתי לך", קרא רבי נפתלי. הוא הוציא מכיסו חבילת שטרות מכובדת והגיש אותה לאיש הנדהם.

"חלילה לי מלקחת!", קרא האיש בבהלה. "האירוע נשכח ממני לחלוטין. ואומר לך יותר מזה: בסופו של דבר ובחסדי שמיים הצלחנו להצטייד במזון שהספיק לכל צרכינו באותו חג פסח".

אך רבי נפתלי לא התכוון לוותר. הוא התחנן לפני האיש ואמר כי אם הוא רוצה להיטיב עימו, שייקח ממנו את הכסף.

האיש הרדר רגע ופתאום עלה אור בעיניו והוא אמר: "אני רואה

"והנה מכל האנשים בירושלים", סיים האיש, ודמעות התרגשות מבצבצות בעיניו, "זימן הקב"ה לפני דיוקא אותך, והנה אתה מזכיר לי סיפור ישן ונשכח ומבקש לפצות אותי בסכום נכבד, שאותו אוכל לתת לבני לרגל ברית המילה"

כעת השגחה פרטית גלויה. באתי היום לירושלים, להשתתף בברית שתיערך לנכדי. בני, אבי הבן, הוא אברך 'כולל' החי בצמצום.

"כמו כל אבא טוב, גם אני השתוקקתי לתמוך בו ולסייע לו במימון הברית, אבל מה לעשות, גם אני אינני עשיר גדול בלשון המעטה, ועדיין אני משלם חובות מהחתונות שערכתי לילדי".

"הבוקר נשאתי תפילה לפני הקב"ה וביקשתי שיזמן לי ברחמי הרבים סכום כסף שבאמצעותו אוכל לתמוך בבני, בעל הברית.

"התפללתי בכוונה גדולה והשלכתי את יהבי על ה'. לא חשבתי מנין יכולה לבוא הישועה, וסמכתי כי הקב"ה כבר ימצא את הדרך למלא את בקשתי.

"והנה מכל האנשים בירושלים", סיים האיש, ודמעות התרגשות מבצבצות בעיניו, "זימן הקב"ה לפני דיוקא אותך, והנה אתה מזכיר לי סיפור ישן ונשכח ומבקש לפצות אותי בסכום נכבד, שאותו אוכל לתת לבני לרגל ברית המילה".

(גליון שיחת השבוע)

"חלילה לי מלקחת!", קרא האיש בבהלה. "האירוע נשכח ממני לחלוטין. ואומר לך יותר מזה: בסופו של דבר ובחסדי שמיים הצלחנו להצטייד במזון שהספיק לכל צרכינו באותו חג פסח". אך רבי נפתלי לא התכוון לוותר. הוא התחנן לפני האיש ואמר כי אם הוא רוצה להיטיב עימו, שייקח ממנו את הכסף.

האיש הרדר רגע ופתאום עלה אור בעיניו והוא אמר: "אני רואה כעת השגחה פרטית גלויה. באתי היום לירושלים, להשתתף בברית שתיערך לנכדי. בני, אבי הבן, הוא אברך 'כולל' החי בצמצום. כמו כל אבא טוב, גם אני השתוקקתי לתמוך בו ולסייע לו במימון הברית, אבל מה לעשות, גם אני אינני עשיר גדול בלשון המעטה, ועדיין אני משלם חובות מהחתונות שערכתי לילדי".

"הבוקר נשאתי תפילה לפני הקב"ה וביקשתי שיזמן לי ברחמי הרבים סכום כסף שבאמצעותו אוכל לתמוך בבני, בעל הברית."

"זו כמות קטנה מדי", שאינה מספיקה למשפחתי", אמר האברך הצנוע לממונה על חלוקת הקמחא דפסחא. "אנא", התחנן, "תן לי בבקשה עוד קצת תפוחי אדמה, בעבור ילדי".

תור ארוך השתרך בירושלים, בהמתנה לחלוקת מצרכי מזון לקראת חג הפסח. הימים ימי 'הצנע', שהנהיגה הממשלה, ובהם הונהג קיצוב במזון. לקראת חג הפסח הורגש מחסור חריף בתפוחי אדמה, מזון הכרחי לחג לבני הקהילות הנמנעות מלאכול קטניות.

ראשי 'העדה החרדית' בירושלים החליטו לשלוח לטורקיה את מנהל ועד הכשרות, הרב אברהם ראטה, ואת הרב נפתלי הלברשטם (לימים האדמו"ר מטשקוה), שהיה חבר בוועד הכשרות, כדי לייבא משם כמות גדולה של תפוחי אדמה, לחלוקה ב'קמחא דפסחא'.

השקים הובאו מטורקיה, ונמכרו במחיר מוזל, כנגד תלושים שניתנו לפי מספר הנפשות במשפחה או מצב הפרנסה בבית.

רבי נפתלי הלברשטם, הממונה על החלוקה, נאלץ לדחות את בקשת האברך לקבל תוספת מזון. הוא הבין לליבו וחש את מצוקתו, אך ידע כי ההיענות לבקשתו תבוא על חשבונה של משפחה נזקקת אחרת.

"אני מצטער מאוד", השיב רבי נפתלי, "אינני יכול לתת לך את התוספת שביקשת. המלאי מצומצם, והדבר יבוא על חשבוננו של מישור אחר". האברך ביקש ממנו לשקול שוב את החלטתו, אך תחנוניו לא שינו את דעתו. הוא עזב את המקום באכזבה.

חמישים שנה עברו מאז אותו מאורע. בוקר אחד נכנס רבי נפתלי לטבול במקוה 'זופניק', כמנהגו בכל בוקר. בכניסה למקום ראה יהודי שפניו היו מוכרות לו.

זיכרונו המופלא עמד לו, ומייד זיהה את האיש העומד מולו, על אף השנים שחלפו והשינויים שחלו בתווי פניו.

"האם אתה הוא האברך שביקש ממני תוספת בחלוקת הקמחא דפסחא לפני שנים רבות?", שאל רבי נפתלי.

המפוזרים בתנ"ך, ובכל עת שהיה יכול קרא את הפסוקים בהטעמה ובכוונה.

הוא חש בטוח בכל מאודו כי בזכות התחזקותו הגדולה באמונה וביטחון על ידי אמירת הפסוקים זכה היום לישועה שכה ציפה לה. ואת כל המעשה הזה וכל הדברים הללו שומע מידענו מפורשות מפי הידיד באמצע הרחוב.

הוא חש והבין שהמילים הללו נשלחות אליו במיוחד משמי שמים, כמענה אמיתי למצבו הכלכלי העכשווי. לא סתם במקרה הוא נפגש עמו עכשיו ושומע מפיו את הדיבורים המחזקים.

הוא מתהלך כל העת דאוג ומוטרד בדבר צרכי החג והחובות שעליו לפרוע - אך משמים קוראים אותו היום הזה לגדלות. אסור שמצב הקושי וחוסר הוודאות ידכך ויבהיל אותו. תפקידו עכשיו להתרומם ולהישען גם הוא בכל כוחו על אביו שבשמים.

מה שטוב כל כך לידידו - בודאי מצוין ונכון בשבילו. לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיות שבלב, ולא נברא הקושי בערב החג אלא בשביל שיתחזק גם הוא באמונה וביטחון בהקב"ה, שזוהו עיקר דת הישראלי. אם זימנו אותו משמים לשמוע עכשיו על גדול העניין של פסוקי הביטחון, הרי זה אות וסימן שהדברים קשורים ומכוונים גם אליו.

הוא השיג לעצמו את החוברת עם פסוקי הביטחון והתחיל להתמסר לכך במלוא המרץ, היה זה כשבוע וחצי קודם החג. הטרדות והעבודות היו מרובות, אך בכל רגע פנוי היה נפנה ומשנן את הפסוקים הקדושים, מחזיר לעצמו את הדברים שוב ושוב, עוד ועוד, ומשיב אותם אל המוח ואל הלב. במשך שלושה ימים תמימים השקיע במשימה את כל מאודו. עוד לא היה לו קצה של מושג כיצד ייצא מהסבך, אך הוא לא היה מונח עוד בבעיות הכלכליות, עסוק היה בלהחזיר בנפשו ורוחו את אור האמונה ושלוות הביטחון.

ימים ספורים חלפו, מאורעות מעניינים החלו להתרקם לפתע מול עיניו המשתאות. מעניין מאוד, כשהיה טרוד ובהול שום דבר לא זז, רק לאחר שהצליח להירגע החלו העניינים להסתדר.

הסנונית הראשונה היתה כאשר התקשר אליו ראש הכולל שאצלו למד לפני זמן רב. הלה נותר חייב לו בשעתו סכום מכובד, ועד היום לא פרע אותו בטענות שונות ומשונות. הוא כבר לגמרי התייאש מהסכום, אך עכשיו קיבל ממנו טלפון מפתיע ובו בישר לו כי ממתין לו צ'ק על מלוא סכום החוב. היה זה סכום הגון ששחררו באחת מהלחץ המעיק.

הסנונית הראשונה היתה כאשר התקשר אליו ראש הכולל שאצלו למד לפני זמן רב. הלה נותר חייב לו בשעתו סכום מכובד, ועד היום לא פרע אותו בטענות שונות ומשונות. הוא כבר לגמרי התייאש מהסכום, אך עכשיו קיבל ממנו טלפון מפתיע ובו בישר לו כי ממתין לו צ'ק על מלוא סכום החוב. היה זה סכום הגון ששחררו באחת מהלחץ המעיק.

והסנונית הזו רק בישרה על ההמשך שלא איחד להגיע. דודתו התקשרה אליו וסיפור חדש ומעניין בפיה: הסבא נתן לה לפני סוכות (חצי שנה קודם) סכום גדול לחלקו לכל הנכדים הנשואים. כולם קיבלו אכן את חלקם ברינה ותודה, אך שמו שלו נפקד משום מה מהחלוקה החגיגית. איננה יודעת כיצד זה קרה, אך בכל מקרה הוא יפוצה כדת וכדין לפני חג הפסח המתקרב ובא. הוא יקבל גם את מנתו האבודה של סוכות, ועוד תוספת מרובה על חשבון החג הנכחי.

בעל המעשה דגן הוא אברך כולל בעל משפחה גדולה, שמצא את עצמו בערב חג הפסח במצב קשה במיוחד. לא די שהיה עליו לגייס כספים להוצאות החג, עוד השתרגו עליו חובות רבים שבדיוק עכשיו הגיע עת פירעונם. החג הלך והתקרב, ובידו לא היה מאומה. היה זה יום אחד של ערבי פסחים, הוא הלך ברחוב ופגש לתומו ידיד טוב, הלה נראה משולהב ביותר ועם פנים קורנות וחגיגיות.

מה פשרה של צהלת הפנים הבלתי שגרתית בסתם יום של חול? הידיד נפנה אליו והסביר לו בעצמו: הוא חווה היום מקרה מיוחד של השגחה פרטית. כבר זמן מה הוא מנסה לפגוש מישהו לצורך דבר מה חשוב ביותר, אך מחמת סיבות שונות הדבר לא התאפשר. הדבר נמשך תקופה ארוכה והעניין הציק לו מאוד. הוא התפלל רבות להקב"ה שיצליח לקיים את הפגישה למרות המכשולים השונים. והנה היום הזה אירע לו נס אמיתי: הוא נתקל באיש במהלך אירוע מסוים, באופן מקרי ופלאי ביותר. אלא שכאן הוסיף הידיד ואמר עוד דבר חשוב. מלבד התפילות הרבות להקב"ה, הוא גם השקיע רבות באמירת "פסוקי ביטחון" כל העת, מתוך התבוננות והפנמה רבתי.

הענין של אמירת פסוקי ביטחון מובא בספרים רבים בשם המהר"ל מפראג, וכך למשל מובא בספר "מצוות הבטחון" (בהקדמה): "נמצא כתוב הגאון החסיד מופלג

בדורו נר ישראל עמוד הימיני מורנו ורבנו רבי לייב אב"ד פראג הנקרא המהר"ל מפראג, שיאמר כל אדם פסוקי ביטחון כדי לחזק את עצמו בביטחון ובאמונה, כי זה עיקר דת הישראלי, וצריך להתחזק בזה מאוד, ואחר אמירת הפסוקים יבקש מאת ה' שיזכהו להיות חזק מאוד באמונה וביטחון כרצונו יתעלה".

עוד מובא שם בשם המהר"ל (בשם זקנו הגאון רבי חיים) כי פסוקי בטחון מסוגלים לבטל גזרות קשות, והיו אומרים פסוקי ביטחון במערכות המלחמה ושמו ביטחונם חזק בהקב"ה והיו ניצולים, וכן מסוגל הוא לומר פסוקי ביטחון לפני משא ומתן וכל עסק שהוא". החבר קנה חוברת קטנה שמלוקטים בה כל פסוקי הביטחון

"סופו של דבר, הגעתי להג

כשאני גרוש

ומלא ולא חסר

לי דבר", מספר

האברך בשמחה

ובהתפעלות,

"ואפילו נותרתי עם

עודפים ביד".

הביצה האחרונה

מקניות הפסח

האדירות נאכלה

זה מכבר, כסף

בא וכסף הודך,

אך ההתרוממות

הרוחנית של

שלושת ימי פסוקי

הביטחון לעולם

עומדת

למשהו? היהודי הממתין חיך בביישנות מה, והשיב מיד: 'האמת שאין לי מה להסתיר, הבה אספר לך את סיפור חיי...' - וכאן, הוא פתח וסיפר סיפור חיים דרמטי ומהפכני, שפתח את השאלה והותיר את השואל הלום רעם, נדהם ממש.

הוא נולד בבית שאינו אמון על שמירת התורה והמצוות, ולא זכה להתחנך על ברכי התורה. את שנות ילדותו העביר בבית הספר השכונתי, וכשגדל והפך לנער - חיפש לעצמו עיסוקים מזדמנים. כך אירע שבערבי פסחים מצא את עצמו עובד באחת החנויות במרכז ירושלים, משרת את הלקוחות. מדי יום ביומו בשובו הביתה, נסע באוטובוס המוביל לשכונת מגוריו - רמת אשכול שבירושלים. האוטובוס יורד במורד רחוב שטראוס, חוצה את 'כיכר השבת', וממשיך במורד רחוב יחזקאל. אלא שבאחד הימים, בהגיע האוטובוס לרחוב יחזקאל, נתקע האוטובוס בפקק ענקי, אין יוצא ואין בא ממנו...

מכוניות צופרות, אנשים נרגנים, הכל תקוע. פקק מהסוג הגרוע. הוא היה עייף מעמל יומו, קיווה כבר לשוב לביתו, אך הכל עומד, המכוניות לא זזות. להפתעתו, כשהוא פונה לנהג ומבקש להבין מה יום מיומים, דווקא הנהג השיב לו באושר:

'הבט נא ימינה ותבין את הכל... כאן בצד ימין, מתקיימת חלוקת ענק של 'קמחא דפסחא'. אלפי משפחות מכל רחבי העיר באות הנה עם עגלות ענק, לוקחות הביתה את כל צרכי החג - בשר ודגים, מצות ופירות, ירקות ותפוחי אדמה, מוצרי מזון יבשים, חד פעמי, אגוזים ושקדים... הבט נא ימיני הצעיר, תראה מחזה מרגש שלא ראית מעודך!'

הנער הצעיר הביט ימינה, ועיניו לא שבעו מראות. עוד ועוד אנשים

וגם את בני, התינוק
שבגילה, קראתי
בשם 'פסח', כדי
להזכירני בכל עת
להודות לך על
הנס הנפלא בו הוא
זיכה אותי בזכות חג
הפסח. כדי שאזכור
בכל עת להודות
ולשבח לך הטוב
על חסדו הרב אשר
גמל עמי, להביע
בפניו שבה ושירה
על גמולו הטוב
עמי!

באים, זה בא בעגלת תינוקות וזה במריצת בניה, אחד בא עם רכב אחיו והשני נעזר בצוות ילדיו. פניהם של כולם קורנות באושר, והם ממלאים מכל הבא ליד, באופן מסודר, יפה וראוי להערצה. אלפים מקבלים את כל צרכי החג חינם אין כסף - יש משהו יפה מזה?

הנער הצעיר עמד והתבונן במחזה, ולבו כמו נמס. הוא כבר שכח לגמרי מהפקק המעצבן, המראה רומם אותו, הרטיט את לבו. 'אתה יודע מה?' - הוא פונה לנהג, 'תוריד אותי פה. אני רוצה לראות את המחזה הנפלא הזה מקרוב, לא מבעד זוגיות האוטובוס...'

הנהג נענה לו בשמחה, אולי גם בקנאה, גם הוא היה רוצה לעזוב עכשיו את ההגה ולראות את הפלא הנשגב הזה... הבחור ממחר לרוץ במורד הרחוב הצדדי, תופס לו באחת החצרות מקום ישיבה על גדר גבוהה, ויושב ומביט בנעשה למטה כשעיניו קרועות בתדהמה. שעות ארוכות ישב הנער על הגדר, שכח מזמן שהוא עייף מעמל היום, פרח מזכרונו שפעם מיהר והפקק עיכב אותו...

והסנונית הזו רק בישרה על ההמשך שלא איחר להגיע. דודתו התקשרה אליו וסיפור חדש ומעניין בפיה: הסבא נתן לה לפני סוכות (חצי שנה קודם) סכום גדול לחלקו לכל הנכדים הנשואים. כולם קיבלו אכן את חלקם ברינה ותודה, אך שמו שלו נפקד משום מה מהחלוקה החגיגית. איננה יודעת כיצד זה קרה, אך בכל מקרה הוא יפוצה כדת וכדין לפני חג הפסח המתקרב ובא. הוא יקבל גם את מנתו האבודה של סוכות, ועוד תוספת מרובה על חשבון החג הנוכחי.

וכאילו לא די בזאת, הנה התברר לו שאחד מאחיו רשם אותו שלא בידיעתו לאחד הכוללים המעניקים תמיכה לחבריהם קודם החג. בדיוק בשנה זו קיבל אותו כולל תרומה גדולה מאוד מאחד הגבירים וסכום הקמחא דפסחא היה גבוה במיוחד, כשהתורמים מאפשרים לראשי הכולל להעניק מילנה גם לאברכים עמלי תורה שאינם לומדים דוקא בין כותלי הכולל.

"סופו של דבר, הגעתי לחג כשאני גדוש ומלא ולא חסר לי דבר", מספר האברך בשמחה ובהתפעלות, "ואפילו נותרתי עם עודפים ביד".

הביצה האחרונה מקניות הפסח האדירות נאכלה זה מכבר, כסף בא וכסף הולך, אך ההתרוממות הרוחנית של שלושת ימי פסוקי הביטחון לעולם עומדת.

(בך בטחנו - שמות, מאת הרב צבי נקר)

'הבט נא ימינה ותבין את הכל... כאן בצד ימין, מתקיימת חלוקת ענק של 'קמחא דפסחא'. אלפי משפחות מכל רחבי העיר באות הנה עם עגלות ענק, לוקחות הביתה את כל צרכי החג - בשר ודגים, מצות ופירות, ירקות ותפוחי אדמה, מוצרי מזון יבשים, חד פעמי, אגוזים ושקדים... הבט נא ימיני הצעיר, תראה מחזה מרגש שלא ראית מעודך!'

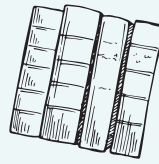
רחוב יחזקאל בירושלים, כמה ימים לפני פסח. כמנהגם של יהודים בימים אלה, אץ רץ לו יהודי לחנות מוצרי חשמל הממוקמת בפינת הרחוב, מבקש לרכוש לו מכשיר כלשהו חדש לחג.

את עינו צדה דמותו של יהודי צעיר, שמעיניו נשקפים תום, עדינות וחן יהודי, העומד גם הוא בפינת הרחוב כשעגלת תינוק לידו, ונראה כממתין למשהו. עד כאן כלום לא מוזר, אלא שאחרי שעה וחצי שבו האיש לאותה חנות, ונפעם לגלות כי האיש הממתין עודו ממתין, ניצב באותה פינה בדיוק!

אין ספק, עכשיו זה כבר מוזר מאוד. מישהו שעומד בערב פסח בפינת הרחוב, בחוסר תזונה כמעט רק שפתי נעות, והוא לא זז כבר שעה וחצי? סקרנותו גברה, התעלומה לא הניחה לו. מה מביא יהודי לכלות את זמנו בעמידה סתמית בערב פסח בטבורה של עיר? מה גורם לאדם שנראה כה זך ואצילי לעמוד על רגליו שעה ארוכה בפינת הרחוב?

הוא פנה ליהודי בנימוס, והציע עזרה. 'עברתי כאן פעמיים בשעתיים האחרונות, וראיתיך עומד באותה תזונה, עיניך עצומות לפעמים ואתה ממלמל משהו. אתה צריך עזרה? ממתין למישהו או

הפסח. כדי שאזכור בכל עת להודות ולשבח לה' הטוב על חסדו הרב אשר גמל עמי, להביע בפניו שבח ושירה על גמולו הטוב עמי! כמה מרגש הסיפור הזה, המופיע בספר 'איש לרעהו' מכלי ראשון. אנו רואים יהודי שזכה באור שמימי, רגע של הזדמנות להתחבר לאביו שבשמים, קפץ עליו באהבה, ניצל אותו כהוגן וזכה בחיים חדשים ומאירים, עליהם הוא מודה מעומק לבו. בורא עולם נתן לו רגע של מתנה, הזדמנות לפקוח את העיניים, והוא הסתער עליה בשמחה וקנה את שני העולמות, עולם הזה ועולם הבא גם יחד.

בלילה הזה כולנו חווים רגע הזדמנות כזה. זהו לילה של גילוי שכינה, כימי צאתנו ממצרים נראה נפלאות. לילה בו הקדוש ברוך הוא ופמלייתו באים להתחבר אלינו, לשמוע את השבח הנפלא שאנו מספרים על יציאת מצרים, לחזות בעם ישראל מתכנס למשפחותיו סביב שולחנות הסדר, ולהאיר להם אור של קירבת אלוקים שמימית הנובעת מהודאה.

הבה נאמץ את ההזדמנות, נקפוץ על המציאה. נבין באיזה לילה גדול אנו נמצאים, ונסתער על המתנה הנפלאה הזו של חיבור בעבותות אהבה עם אבינו שבשמים. כי רגע ההזדמנות הזה, הוא רגע שיכול לחולל מהפך בחיינו, להעצים את הקשר שלנו וקרבת האלוקים לבורא עולם. הבה ננצל את ההזדמנות שבלילה הזה עד תומה, ונחווה בעצמנו חוויה של קשר רוחני מתעצם ומתהדק עם אבינו האוהב!

(פניני פרשת השבוע - לחג הפסח)

המחזה מרשים, מעורר השראה, מרגש כל לב! גם ביום המחרת בא הנער, וגם ביום שלאחר מכן. המחזה הנפלא לא מש מלב, הרעיד את מיתרי נשמתו בכל יום מחדש. הוא שאף לדעת מאין טוב הלב הנפלא הזה, מהיכן נובעים מבועי החסד העצומים הללו, וגילה את אור התורה. עד מהרה התעניין לגבי ישיבה המתאימה לו, גילה את עוצמת הקשר והאהבה עם אבא שבשמים באמצעות קיום המצוות, והתחבר בכל נימי נפשו לתורה הקדושה - בה הוא עמל ועליה הוא שוקד יום יום...

כשבגר מעט, חש כי המקום הזה, פינת רחוב יחזקאל בירושלים, הוא מקום מיוחד עבורו. זה המקום בו גילה את אבא שבשמים, זה המקום שהעניק לו את אור התורה והמצוות בחייו. הוא פנה לרבו לשאול אם מותר לו לבוא למקום ולברך 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה', הרב חיך בהבנה אך פסק כי לא ניתן לברך את הברכה, אבל בהחלט ראוי לבוא למקום ולהודות לה' בפרקי תהלים נרגשים, להביע שבח ושירה לה' שזיכה אותו לשוב בתשובה שלימה...

'ומאז', - המשיך האברך לספר כשלחיו סמוקות, 'אני בא לכאן מדי שנה באותו היום בו גיליתי את המחזה ששינה את חיי, ואומר כאן פרקי תהלים בהתרגשות אדירה שאין לתארה. אני מרגיש שהמקום הזה העניק לי את חיי, ואני בא דווקא אליו, דווקא ביום הזה, כדי להודות ולשבח לה' הטוב על חסדו שגמל עמי!

וגם את בני, התינוק שבעגלה, קראתי בשם 'פסח', כדי להזכירני בכל עת להודות לה' על הנס הנפלא בו הוא זיכה אותי בזכות חג

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

נכה מתחילים
את היום!

שירות למייל האיש

לחץ כאן להצטרפות

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הק'
- יומי • פניני אביר
- יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

פנינים על הפרשה:

עזיבת החטא וקבלה לעתיד

וצוה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע. והשליכו אותה אל מחוץ לעיר וגו'. ואת הבית יקצץ וגו' (ויקרא יד מ-מא). אפשר לרמז כל הפסוקים האלה על השב בתשובה שישב בלב שלם, וכשישוב, יוסיף חזק על חזק כדי שלא יחזור לשלט עליו יצר הרע, כי כבר שלט עליו והיה תחת ידו, ואם לא יהיה עכשו תקיף בתכלית מיד יחזור יצר הרע למקומו כבתחלה:

ויעזוב מעשיו ומחשבותיו הרעים

וצריך האדם הזה השב, שיעזב כל מעשיו הרעים ומחשבותיו אשר לא טובים, וכמו שנאמר הנביא (ישעיה נה ז) 'עזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו וגו'. ותחת מעשים רעים יעשה מעשים טובים, ותחת מחשבות רעות יהיו כל מחשבותיו תמיד בעבודת ה' ובתורתו:

ויקבל על עצמו שלא ישוב למעשיו הרעים

וזהו שנאמר, וצוה הכהן זה הקדוש ברוך הוא, כמו שכתבנו בסמוך (פסוק ב). וחלצו את האבנים, הם מעשים רעים, אשר בהן הנגע, שמחמתם האדם נטמא מבית ומחוץ, והשליכו אותה אל מחוץ לעיר, שיקבלו עליהם שלא לשוב לעשותן עוד (רמב"ם תשובה פ"ב הלכות ב-ג). אל מקום טמא, דהינו צריך שידע השב שהמעשים הרעים הם טמאים ומטמאים האדם, כדי שלא לשוב לעשותן, שאם יחזור לעשותן הרי טמא את עצמו:

ולא למחשבותיו הרעות

ואת הבית יקצץ מביט סביב, 'הבית' הוא גופו (זוהר ח"ג רית. ובתיקו"ז תיקון כב סו:), יסיר ממנו כל מחשבות זרות ורעות, ושפכו את העפר, הם המחשבות, יקבל עליו שהם טמאים ומטמאים, והרי עכשו השליכם למקום טמא, כדי שלא יחזור לחשב בהן עוד, שאם יחזור שהם טמאים ומטמאים:

ויעשה מעשים טובים ויחשב מחשבות טובות

ובזה יהיה נזהר, ולקחו אבנים אחרות, הם מעשים טובים הנקראים אבנים שלמות אבנים טהורות, זה יעשה תחת אבן מכשול ואבן נגף, שהם מעשים רעים שהיו בידו. ועפר אחר יקח וטח את הבית, הם מחשבות טובות שיחשב לעבודתו יתברך, תחת מחשבות רעות שהיו בו בתחלה. זהו התקון המועיל לו:

המתהדרט על התשובה שעשה

ואם ישוב הנגע ופרח בבית [וגו'], דהינו ששב ועשה עברות כמקדם, כמו שנאמר (ירמיה לא יט) 'אחרי שובי נחמתי', דהינו שניחם על התשובה שעשה וחזר לסורו, וכל מה שבנה ותקן, חזר וסתר וקלקל:

סותר כל מה שבנה בקדושה

וזהו שנאמר ואם ישוב הנגע הוא העון, ופרח בבית אחר חלץ את האבנים, הינו אחר שהסיר המעשים הרעים, ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח, הינו אחר שהסיר כל המחשבות הרעות ועשה תשובה, אפלו הכי חזר לסורו וסתר כל מה שבנה בקדושה:

וכאילו לא עשה תשובה כלל

[ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא הוא.] ובא הכהן, זה הקדוש ברוך הוא, בא עליו בחימה, מאחר שראה שאחר שובו מיד נחם ושב אל רעותו, והנה פשה הנגע בבית, אדרבא נתפשטה בו הזהמא ביותר ונקנה להסטר אחרא. זוהי צרעת ממארת, ממארת לשון חסרון, דהינו ראה הקדוש ברוך הוא שעל ידי החזרה שחזר לסורו נמנעה ונחסרה ממנו התשובה, כי טמא הוא לעולם:

עצות וסגולות:

מעלת האחדות (א')

כל ישראל גוף אחד, ואין שייך לשנוא

השונא את חברו או המתקנא בו, צריך שידע שבני ישראל כלם גוף אחד חשיבי לפניו יתברך, כמו שנאמר (ירמיה נ יז) 'שה פזורה ישראל, דכל ישראל שם אחד שהוא גוף אחד חשובים לפניו יתברך (ויק"ר ד ו).

(מעגלי צדק אות יו"ד, ד"ה יראיך יראוני)

ע"י שלום למטה, יהיה שלום בעולמות עליונים

'בקש שלום ורדפהו', משום דאתה מבקש לעשות שלום בעולמות עליונים למעלה כדי שיתחדו על ידך, לכן עשה שלום למטה ורדף אחריו כרודף אחר החיים, כדי שבזה יהיה נעשה שלום על ידך בעולמות עליונים (זוהר ח"ג קיח.).

(אלף בינה, מזמור לד, ד"ה סור מרע)

תלמידי חכמים נקראים חברים זה לזה

כי תלמידי חכמים נקראים חברים זה לזה (ב"ב עה:). וגם רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום צוה לחבריו שיהיה ביניהם אהבה ורעות, ולא יגרמו שתהיה ביניהם שנאת חנם (זוהר ח"ג נט:), כי הם רמוזים ביו"ד ספירות, כל אחד רמז בספירה אחת, ואם חס ושלום יגרמו שתהיה שנאת חנם ביניהם היא רעה גדולה לעולם.

(דורש טוב, דרוש ד' למתן תורה)

יסרה ללמוד תורה לאחר, מאהבת חברים

שיהיה האדם היודע התורה טורח ללמוד לאחרים, ויהיה אוהב חברים ותלמידים אהבה רבה, ולא ימנע מהם דבר ממה שיוזע. וכמו שהזהיר הרשב"י עליו השלום לחברים על דבר זה ביותר, כמו שמבאר בזוהר הקדוש (ח"ב קצ:).

(אלף בינה, אות שי"ן ה)

לומדי התורה בפרט צריכים אחדות ושלום

והנה השלום הוא הגורם ליחוד קדשא בריך הוא ושכינתה, דשם הוי"ה בהכאה עם אדנ"י גימטריא 'השלום', נמצא דעל ידי השלום מתחברים שם הוי"ה עם אדנ"י. ובפרט ללומדי תורה צריכים שלום יותר מן הכל, לפי שהתורה עצמה נקראת 'שלום', כמו שכתוב (תהלים כט יא) 'ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום'. וכיון שהתורה עצמה נקראת 'שלום', צריכים העוסקים בה להיות אהובים ביניהם ורודפים שלום כדי שתתקיים התורה ביניהם, שהיא שלום.

(אלף בינה שם)

היצר הטוב מלמד זכות על השב בתשובה כראוי

ומה שנאמר ושלח את הצפר החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה, בא לרמז, דהאדם הזה שישב בתשובה כראוי, עושה הרמת ראש גדולה ליצר הטוב, ועולה ומלמד עליו זכות לפני השכינה (זוהר ח"א קעד:). והשכינה נקראת 'חקל תפוחין' (זוהר ח"א קמב:). וזהו שנאמר ושלח את הצפר החיה, דהינו האדם הזה השב, על ידי זכותו נעשה יצר הטוב שליח שלו, ועולה ומלמד עליו זכות לפני השכינה. וזהו שנאמר ושלח את הצפר החיה הוא יצר הטוב, אל מחוץ לעיר אל פני השדה, דהינו עולה מלמטה למעלה לקראת השכינה ללמד זכות, השדה היא השכינה, ומסמלת השכינה עם יצר הטוב, ובזה וכפר על הבית הוא הגוף הזה, וטהר טהרה כראוי:

(פיתוחי חותם פרשת מצורע)

'תשובה' ראשי תבות ת'ענית ש'ק ו'אפר ב'כי ה'ספר

אמרו רבותינו ז"ל (שער רוח"ק תיקון יז), 'תשובה' ראשי תבות תענית ש'ק ואפר ב'כי ה'ספר, כי השב צריך לקים דברים אלה הנרמזים במלת 'תשובה'. תחלה צריך להתענות, לפי שכל גריו יצר הרע ופתויו באדם הוא מחמת רבוי אכילה ושתייה, כי על ידי אכילה ושתייה שלא כהלכה מתחמם גופו של אדם ונעשה מדור ליצר הרע, וכמעט שכל העבירות הם באים על ידי רבוי אכילה ושתייה (ברכות כט: לב.), שאם הגוף היה חלש אין בו כח לעשות עברה אבל בהיותו חזק ושבוע תמיד מצא מין את מינו ונעור, וזה רצון היצר הרע, וכשאדם רודף כי אם אחר תאוות הגוף הנשמה אינה מאירה בו והגוף הולך ומתגבר, לכן אין רפואה לאדם כי אם מעוט אכילה ושתייה, כי בזה תהיה נשמתו מאירה בו ויצר הרע אינו מתגבר עליו:

ובכל דוכתי בדברי רבותינו ז"ל ובספרי המוסר כלם מזכירים על מעוט אכילה ושתייה, כי אין רפואה לאדם ואין עבודה שלמה כמו זה. וכתב הראב"ד ז"ל (בעלי הנפש, שער הקדושה) שהממעט באכילתו נחשב לו כתענית. ודרשו רבותינו ז"ל (תענית יא:), לעולם יראה אדם כאלו קדוש שריו בתוך מעיו, שנאמר (הושע יא ט) 'בקרבך קדוש'. לפי שאין דבר גורם קדושה לאדם כמו מעוט אכילה, דעל זה נאמר (יבמות כ.) קדש עצמך במותר. ואזהרת האכילה היא שירחק עצמו ממני מטעמים ומיני מתיקה שיהיה ממעט בהם בתכלית, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (גיטין ע.) סעדה שהנאתך משך ידך הימנה. ולא יהיה שבע הרבה אפלו מהמאכלים שאינם מתוקים וכו':

לכן בעל תשובה שרצה לשוב מחטאיו, תחלת כל הוא התענית, שלפי שרוב העבירות שבידו באו לו מרב מאכל ומשתה, לפיכך צריך תחלה להתענות שיתמעט חלבו ודמו שגברו עליו תחלה עד שחטא, עכשו צריך למעט אותם. ועוד, בלי הכנעת הגוף לא שייך שישוב בתשובה שלמה, לכן תחלת כל היא התענית, ואז בזה ימצא הגוף מקנע וראוי לעבודה:

עוד, צריך בעל תשובה לעשות הספד, וההספד הוא החרטה שיתחרט על מעשים רעים שעברו עליו, ויתרה על הראשונות ויאמר איך עברו על נפשו מים הזידונים, ועל ידי החרטה מתכפרים עונותיו יותר. וכשמוקים חמשה דברים אלו שהם רמזים בראשי תבות של 'תשובה', אז עליו נאמר (ישעיה ו י) 'ושב ורפא לו', ויאירו בו נפשו ורוחו ונשמתו, וישבו אליו המלאכים שהיו מלוין אותו, וזהו שאמר הכתוב (שם נו יח) 'דרכיו ראיתי וארפאהו', דהינו הדרכים שעשה בעל התשובה שהם חמשה דברים הרמזים בראשי תבות 'תשובה', וכן נמי 'דרכיו' יש בה חמשה אותיות לרמז על חמשה דברים הנזכרים:

(גנזי המלך, תיקון התשובה אות ח)

ואין לו תקנה אלא שימות ויידון בצואה רותחת

לפיכך דינו הוא, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית, דהינו שימות (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו), ובטלו מעשיו ומחשבותיו הרעים, כמו שנאמר (תהלים קמו ד) 'תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנותיו'. שמאחר שתזר לסורו וראה הקדוש ברוך הוא שלא נשארה בו שום הנאה לקדושה, אין לו תקנה אלא קבורה, לפיכך ונתן את הבית הוא שימות. והוציא אל מחוץ לעיר היא עיר ה', היא גן עדן, אין לו חלק בה (תגינה טו.), רק יוליכוהו אל מקום טמא (היא) [הוא] גיהנם מקום צואה רותחת:

כל עוד שעומד ברשעו אסור להתחבר עמו

והבא אל הבית כל ימי הסגיר אתו [יטמא עד הערב]. והשכב בבית יכבס את בגדיו והאכל בבית יכבס את בגדיו. בא לרמז דאסור לאדם להתחבר לרשע (אבות פ"א מ"ז), ולא להתלוות עמו ולא לאכל עמו ולא לשכב עמו, לפי שהוא טמא ומטמא. לפיכך אמר והבא אל הבית, זה הגוף הטמא שאנו עסוקים בו, כל ימי הסגיר אתו, כל עוד שעודנו ברשעו, יטמא עד הערב, דהינו אם ישב עמו כל היום, הרי הוא טמא כל היום כל עוד שהוא יושב עמו. והשכב בבית, דהינו המתאכסן עם הגוף הזה, יכבס את בגדיו, אם אתרע ושגג ונתאכסן אצלו, יכבס בגדיו, הוא שיחזור בתשובה שהוא דומיא דכבוס בגדים, ויקבל עליו שלא לשוב עוד. וכן נמי האוכל עמו:

אם שב כראוי נמוחה כל עונו

ואם בא יבא הכהן, זה הקדוש ברוך הוא, וראה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטח את הבית, דהינו שאחר ששב בתשובה והשליך המעשים הרעים והסיר המחשבות הרעות, והרבה במעשים טובים ובמחשבות טובות, בזה וטהר הכהן זה הקדוש ברוך הוא, את הבית זה הגוף, כי נרפא הנגע, דהינו נמחה כל עונו:

ופעולות הקדושה נעשים בו בשבעה דברים

וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שתשובתו שלמה כראוי, משלים לו טהרתו כראוי. וזהו שנאמר ולקח לחטא את הבית שתי צפרים, הם יצר הטוב ויצר הרע. מכאן ולהלאה כמו שרמזנו בסמוך (פסוקים ב-ו), דהקדוש ברוך הוא מסייע בטהרתו סיוע גדול, ביצר הטוב כראוי, ויצר הרע נכנע כראוי, ועץ האזר יחזר גופו קדוש כראוי, ובשני תולעת הם רוח ונשמה, ואזב, הוא נברא לו לב טהור. ומה שנאמר והזה אל הבית שבע פעמים, לרמז ששבעה דברים הם אלו שעשו בו פעולות הקדושה, והם: יצר הטוב שנתגבר בקדושה, ויצר הרע שנכנע כראוי, והגוף שנתקדש כראוי, והלב שנטהר, והתורה שעוסק בה, והרוח והנשמה שנתוספו כאן, וכבר כתבנו רמז הדברים האלה בסמוך (שם) קחנו משם:

ואף שכמה פעמים שב בתשובה וחזר לסורו ועתה שב כראוי

ואם תאמר, למה חזרה התורה ורמזה לנו רמז זה מאחר שרמזה זה בראש הפרשה. ויש לומר, דהרי כאן כתב (פסוק מח) 'ואם בא יבא, ויש לדקדק למה כפל 'בא יבא'. אלא אפשר דבא לרמז כדכתבנו (פסוק מה), דמי שחזר בתשובה ושוב חזר לסורו, עליו נאמר (שם) 'ונתן את הבית' שאין תקנתו אלא קבורה. ואם אחר שתזר לסורו חזר גם כן ונחם ושב בתשובה, גם זה נמחל עונו, ושלא תאמר שזה שחוטא ושב וחוטא ושב אין הקדוש ברוך הוא עושה לו העזר והסיוע האמור בראש הפרשה, לזה גלתה לנו התורה שהקדוש ברוך הוא בוחן לבות וכליות, ואם ראה הקדוש ברוך הוא שתשובתו שלמה, אפלו אחר ארבע וחמש פעמים דחוטא ושב, הוא מסייע בכל הסייע הנזכר, לפיכך חזרה התורה ורמזה פעם שנית. ובמה שכתב 'בא יבא' שם רמז לרבות כמה ביאות, דחוטא ושב וחוטא ושב, והקדוש ברוך הוא יבוא לראות:

מסכת יבמות דף לד-מ

אשת איש קיימא לן שאם שני עדים העידו על איש שנטבע במים שאין להם סוף אסור לאשתו לינשא לאחר משום חומרא דאשת איש, והגדון הוא אם לענין איסור אחות אשתו שאינו חמור כאיסור אשת איש החמירו במים שאין להם סוף או לא.

והוכיח מדברי התוס' בסוגייתנו (ד"ה הא) שכתבו על המבואר בגמרא שלדעת רשב"ג כל ששהה באדם ל' יום אינו נפל, ודייקו בגמרא מדבריו שאם לא ששהה הוי ספק, והקשו התוס' מפני מה אין הולכים אחר רוב הנשים שיולדות ולד בן קיימא וכיון שאינו אלא ספק יש להכריע על פי הרוב שהולד הזה הוא בן קיימא, ותירצו התוס' שחוששים למיעוט המצוי שיולדות ולד שאינו של קיימא, וכמו שמצאנו לענין עגונה באדם שנטבע במים שאין להם סוף שאשתו אסורה. וכתבו התוספות שאע"ג שיש לומר שמשום ערוה החמירו, מכל מקום כיון שמיעוט של נפלים מצוי מחמירים בו. ומבואר בדברי התוס' שהטעם שהחמירו באשת איש הוא מחמת חומרא איסור ערוה, ואם כן הוא הדין באיסור אחות אשה שאף הוא איסור ערוה חיישינן למיעוט הניצולים במים שאין להם סוף ואסור לישא את אחותה. והביא שכן משמע משו"ת מהר"ם מלובלין (ס' קל) ועוד פוסקים שהחמירו במים שאין להם סוף גם ביבמה לשוק, וכל שכן שלדעתם יש להחמיר באיסור אחות

לנביא וכמו שהאריכו בכל זה בברכ"י (א"ח ס' לב סק"ד), ועוד. ועיי' מה שהאריך בזה בקונטרס קול מבשר (הגד' עם כפות תמרים) והוכיח שכן דעת מהר"ם בן חביב בכמה מקומות, והביא מש"כ ברמתיים צופים (על תנוד"א, א"ז אות יז) במעשה שהיה שבא לפני הרה"ק החוזה מלוסלין שאלה בא"א שנסתרה עם אחר בלא קינוי, שמן הדין אינה אסורה על בעלה אבל לבעל נפש ראוי להחמיר על עצמו לצאת ידי שמים, וראה הרה"ק ברוח קדשו שלא נטמאה, ואמר שבכגון זה שאין נפקא מינה לדינא אלא רק לחומרא בעלמא יכולים לסמוך על רוח הקודש בבירור המציאות. ובשו"ת חתם סופר (ח"ו ס' צח ד"ה אבל) חילק בין מקום שאליהו הנביא נראה בהתגלות ממש או לא, עיי"ש.

נישואין עם אחות אשתו כששתו טבעה במים שאין להם סוף

בגמ': תנן, רבן שמעון בן גמליאל אומר כל ששהה באדם ל' יום אינו נפל (יבמות לו, ב).

בשו"ת מנחת יצחק (ח"א ס' ו) נשאל בדבר אדם שאשתו טבעה במים שאין להם סוף ואבד זכרה, אם מותר לו לישא את אחותה. ושו"ת הגידון הוא שלענין איסור

אופנים שפוסקים הלכה על פי אליהו הנביא

בגמ': איבעית אימא סברא רבי יוחנן סבר אם יבא אליהו ויאמר דהא דאיעברא מפולי מפלה מי לאו בת חליצה ויבום היא השתא נמי תגלי מילתא למפרע. (יבמות לה, ב).

איבעית אימא סברא רבי יוחנן סבר אם יבא אליהו ויאמר דהא דאיעברא מפולי מפלה מי לאו בת חליצה ויבום היא השתא נמי תגלי מילתא למפרע. ומבואר מדברי שרבי יוחנן שאם יבוא אליהו ויאמר שהיא הפילה יתקבלו דבריו והיא תהיה בת חליצה ויבום, שאפשר לפסוק דין על פי דברי אליהו הנביא, וגם ריש לקיש אינו חולק בזה אלא שסובר שאין אומרים איגלאי מילתא למפרע, אך אינו חולק על כך שאם יבוא אליהו הנביא ויאמר שהיא הפילה שנאמין לו.

וצריך ביאור שהרי אמרו (בבא מציעא נט:): תורה לאו בשמים היא, ופסק הרמב"ם (יסודי התורה פ"ט ה"ד) שאין פוסקין הלכות על פי אליהו הנביא, וכן דעת רש"י (שבת קח. ד"ה מאי), ואין אפשר לפסוק דין האם לחלוץ את האשה או ליבמה על פי דברי אליהו הנביא. ודעת התוספות (יבמות יד. ד"ה רבי) הסוברים שלעיתים פוסקים כאליהו הנביא כל זה הוא רק כשאומר שהלכה היא כדברי פלוני, אך לענין בירור המציאות דנו האחרונים אם אליהו נאמן. והוכיחו האחרונים מסוגייתנו שאפשר ללמוד מאליהו בדבר התלוי במציאות ועי"ז לפסוק דין, וכן כתב במשנה למלך (אישות פ"ט ה"ו) שסומכים על אליהו הנביא בספק בידיעת המציאות שעל זה לא נאמר תורה לאו בשמים היא, וכן כתב בהגהות מהר"צ חיות (שבת קח.), והאריך בזה בספרו תורת נביאים (מאמר בירור אליהו).

אך החיד"א בשם הגדולים (חלק גדולים מערכת י אות רכד) הביא דעת מהר"ם ך חביב בספרו תוספת יה"כ (עה). שכתב שאין הולכין אחר הנביא אפילו בספק מציאות כגון מה בן ז' לראשון או בן ט' לאחרון, והחיד"א חלק עליו ומוכיח מכמה וכמה ראיות שבספק מציאות שומעים

עיניהם להשים חשך לאור, וכהמשך הפסוק 'ואל יבאו בעצדתך', היינו שלא יסברו שהם צדיקים וזה שנאמר 'ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו' שהם לפי טעותם היו סבורים שהם צדיקים ונכתבים בספר חיים, ועל ידי שתהיה העבירה גוררת עבירה מפורשת יתנו אל לבם שמה שרודפים לדוד גם כן חטא ועון ורק היצר הרע סימא עיניהם לומר לרע טוב ואז ישובו בתשובה. ולפי זה ביאר שזו היתה כוונת רב שרביא שהרי הוא חשד לרבינא שהתיר את האיסור שלא כדין שהרי רבא חזר בו, ורב שרביא סבר שרבא הסתפק בזה, ועל זה אמר, שריתוה שלא כדין יהא רעוא דתשרו תרבא בטעות, ואז תכירו שהנכם טועים, וממילא תשימו לב שגם כאן היתה הוראה בטעות ותעשו תשובה על זה, ולזה נצרך רעוא ורצון מהשם יתברך לסייע לטוב לעשות תשובה.

ובעיקר ענין קללת תלמידי חכמים כתב בחז"א (ח"מ סנהדרין ס' כ סק"י) גדר אחר, והוא שכל מקום שמצאנו בגמרא אמוראים שקללו היה הדבר חובה להיות כבוד התורה קבועה בלבבות ושלא יתרגלו בזלזול כבוד החכמים, אך עיין בחוות יאיר (ס' קנב) שכתב לבאר כמה וכמה לשונות בחז"ל שנראה לכאורה שהאמורים דיברו בלשונות של גנאי לחבריהם, וביארם באופן שאינו גנאי כלל.

חזר בו, כיון שדרכו של רבא כשחזר בו אוקים אמורא עליה ודרש דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי כמו שמצינו בגמרא (עירובין קד.), או שהיה אומר בלשון לאו מלתא היא דאמרי (יבמות כ:), וכאן שאמר סתם בלילה לאיסור ולצפרא להיות סבירא ליה לרב שרביא שהיה מסופק בדבר וכעין שמצינו בגמרא (שבת קיג.) אין ולא ורפיא בידיה, ומפני הספק פעם אמר כך ופעם אמר כך להודיע שהוא מסופק בדבר, וכיון דמספקא ליה לרבא צריכין להחמיר מספק דחולצת, ולא נראה לרב שרביא דהדר ביה רבא כדעת רבינא בדעתו. ועל כן הקשה למה אמר יהא רעוא דתשרו תרבא, שהרי קשה לומר שיקלל אותם שיטעו חס וחלילה להתיר חלב באכילה, ולומר עוד בלשון יהא רעוא כמתפלל שיהי רצון מהשם יתברך להכשילם בטעות כזה.

וביאר שהנה מצאנו בדוד המלך שקילל לשונאיו ואמר (תהילים סט כח) 'תנה עון על עונם', וביאר בזה שכיון ששונאי דוד היו תלמידי חכמים והיו סבורים שעושים כדין וצדיקים גמורים הם במה שעושים, שהיצר הרע הטעה אותם כדרכו לומר לרע טוב ולשום חושך לאור, דוד המלך רצה שישונו בתשובה ואיך יחזרו בתשובה והם צדיקים בעיניהם, ועל כן ביקש מהשם יתברך תנה עון על עונם שיהיה עון זה גורר עון מפורש, והיינו שיכשלו בדבר שידעו שהוא עון ולא יוכל היצר הרע לסמא

אשה.

וכתב במנחת יצחק שמכל מקום בצירוף הסברא שאבד זכרה מן העולם זמן רב אחר שנפלה למים שאין להם סוף יש להתירו לינשא לאחות אשתו, וכן פסקו כמה וכמה אחרונים.

ובשו"ת מהר"ל דסקין (ס' מב אות ל) כתב שלא החמירו חכמים במים שאין להם סוף אלא רק באיסור אשת איש, והטעם שהחמירו בה אינו מחמת איסור ערוה אלא מחמת חזקת אשת איש שכיון שהיא בחזקת איסור לא נפקיענה ע"י שטבע במים שאין להם סוף, אבל באיסור אחות אשתו לא החמירו בזה, כיון שלא שייך להחמיר בזה מחמת חזקת איסור אחות אשה אלא האחייות שנולדו קודם טביעת אחותם, אבל האחייות שנולדו אחר טביעת אחותם אי אפשר לאסור כיון שמעולם לא היו בחזקת איסור, ואם יאסור רק מקצת מהאחייות תהיה גזירת חז"ל כחוכא ואיטלולא ששתי אחיות בחצר אחת זו גדולה וזו קטנה, הגדולה אסורה והקטנה מותרת. ועיי"ש שהביא עוד כמה וכמה סברות להתיר באחות אשתו.

וכן הביא המהרש"ם (תוס' ד"ה הא) בשם כמה ראשונים שחולקים על התוס' וסוברים שהמיעוט במים שאין להם סוף הוא מיעוט שאינו שכיח, וכן מה שרוב נשים יולדות וולד של קיימא הוא רוב גמור, וכן הביא ר"א לנדא (שם) בשם תוס' (בכורות כ: ד"ה חלב) שהמיעוט של מים שאין להם סוף הוא מיעוט שאינו מצוי והחמירו בו משום חומרא דאשת איש.

אם יש לקלל עושה עבירה שיעשה עוד עבירה

בגמ': באורתא אמר רבא הכי ובצפרא הדר ביה, אמר ליה שריתו יהא רעוא דתשתרו אף תרבא (יבמות לו, א).

בגמרא מבואר שרבינא אמר לרב משרשיא, באורתא אמר רבא הכי ובצפרא הדר ביה, אמר ליה שריתו יהא רעוא דתשתרו אף תרבא. והקשה בפרי צדיק (בשלח אות יד) שהנה בודאי האמת היה ששמעו מרבא בצפרא שמותרת בלא חליצה, ורב שרביא גם כן לא חשדוהו למשקר, אלא שלא נראה לרב שרביא שרבא

הוצאת ממוץ בטענת ממה נפשך

בגמ': ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא ידידי הוא יבם אמר את ברא ידידי את ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי (יבמות לה, א).

החינוך (מצוה תקו) כתב כללי דיני מתנות כהונה הזרוע הלחיים והקיבה בבהמה וחיה וספק בהמה ספק חיה, ואלו הם, שאין חיוב המתנות אלא בבהמה טהורה ולא בחיה, אך הבא מן הכלאים, כגון ולד הבא מעז וכבש, חייב במתנות כהונה, ואם בא מצבי ותישה חייב בחצי מתנות לבד, משום דכתיב (ויקרא כז, כו) אם שוה, ודרשו חז"ל אפילו מקצת שוה, אבל תיש הבא על הצביה אין הולד חייב במתנות כלל, משום דמספקא להו לרבנן אי חוששין לזרע האב אי לאו, וכיון שכן יש לו לישראל לומר לכהן הבא ראייה דחוששין לזרע האב ואתן לך חצי המתנות, ואינו יכול. ולפיכך יש לי לכתוב דבתיש הבא על הצביה אין בה חיוב מתנות כלל.

וכתב במנחת חינוך (אות ו) לענין צבי שבא על התישה וילדה ולד זכר, שהולד הזה הוא חצי תיש בודאי מצד האם, אך מצד האב אנו מסופקים אם נעה מחמת כן צבי כיון שאפשר שחוששים לזרע האב, וא"כ הולד הזה הוא ודאי חצי תיש מצד אמו וספק חצי צבי מצד אמו, ומספק אינו חייב במתנות מחצי. ואם הזכר הזה גם כן בא על התישה וילדה ולד, הרי הולד הזה מצד אמו חצי תיש ודאי, ואם אין חוששין לזרע האב הרי כולו תיש וחייב בכל המתנות, אך אפילו אם חוששין לזרע האב והוא ג"כ חצי תיש ודאי, א"כ הולד הזה שלשה רביעי תיש והחלק הרביעי הוא ספק צבי, ולכן עכ"פ צריך לתת שלשה חלקים מתנות והחלק הרביעי יחזיק לעצמו, וכן עוד דורות צא וחשוב הכלל, כמה חלקים שיות שיש, לפיהם צריך ליתן כך חלקים מתנות ולא דוקא מחצה, וזה פשוט.

ואם בא תיש על הצביה וילדה זכר, נמצא לפי הכללים האמורים שהזכר הזה פטור ממתנות מחמת הספק שמא אין חוששין לזרע האב ומצד האם הוא צבי שפטור ממתנות כהונה. ואם הזכר הזה בא על תישה

וילדה, נמצא שהולד הזה חייב בחצי מתנות מצדה והחצי השני פטור מספק שמא חוששים לזרע האב. והסתפק במנחת חינוך מה דינו של מי ששחט גם את האב וגם את הולד ושניהם שלו, שלכאורה יכול הכהן לבא עליו בטענת ממה נפשך משני צדדים, ויאמר לו שאם דעתך שאין חוששים לזרע האב הרי הבן הוא תיש כיון שאמו היא תישה ואין חוששין לזרע האב, ותן לי ממנו כל המתנות. ואם דעתך שחוששים לזרע האב הרי אביו הוא תיש מצד אבי האב ותן לי ממנו חצי המתנות ואל תפטור עצמך מכלום, ולא יוכל לפטור את עצמו לגמרי מלתת מתנות מהאב ומהבן יתן רק מחצה. והוכיח במנחת חינוך שאפשר לטעון כן, שהרי אמרו בסוגיותינו שספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא ידידי הוא יבם אמר את ברא ידידי את ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ואין ספק מוציא מידי ודאי, ומבואר שהיבם הוא ודאי כיוון שממ"נ הוא יורש, ולמד המנחת חינוך מכך גם לגבי הנידון הנ"ל שפושטים את הספק בממ"נ.

ועיי' ש"ך (חור"מ סי' רסח ס"ז) שמבואר שסובר שאפילו אם נפסק הדין כבר מ"מ בא עליו בטענת ממה נפשך באדם אחד, ועיין בקונטרס תקפו כהן (סי' קל) ואכמ"ל.

האם עדיף שהאב יעשה בעצמו את המילה לבנו

בגמ': תנן לא רצו חוזרין אצל גדול, מאי

לאו לא רצו לייבם אלא לחלוץ וקתני חוזרין אצל גדול ושמע מינה חליצת גדול עדיפא, לא לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם, דכוותיה גבי גדול לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם אלא אמאי חוזרין אצל גדול למכפייה, לכפייהו לדידהו, כיון דמצוה עליה ידיה רמיא לדידיה כייפין. (יבמות לט, ב).

תנן לא רצו חוזרין אצל גדול, מאי לאו לא רצו לייבם אלא לחלוץ וקתני חוזרין אצל גדול ושמע מינה חליצת גדול עדיפא, לא לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם, דכוותיה גבי גדול לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם אלא אמאי חוזרין אצל גדול למכפייה, לכפייהו לדידהו, כיון דמצוה עליה ידיה רמיא לדידיה כייפין. ומבואר שיסוד חיוב היבום הוא על האח הגדול, ואם אינו רצה חל החיוב על האחים, ורק אם אינם רוצים חוזר החיוב שוב לאחים. ויש לדון אם קדימת הגדול היא מגוף מצוות יבום או שמא אינה אלא ענף מהמצוה.

והנה בבית אדם (שער איסור והיתר כלל ז אות י) הסתפק אם שוחט רשאי לעשות שליח לכסות דם או לכבד לאחר לכסות, או שמא אינו רשאי לעשות שליח ולכבד לאחר כיון שהמצוה מוטלת עליו. וכן דן אם באב שיודע למול אם יכול לעשות שליח או לכבד לאחר למול את בנו, והביא שבשאלה זו נתחבטו גדולי עולם, הכרתי ופלתי והתבואות שור (סי' כח), והביא מה שכתב בדרכי משה (י"ד סי' רסד) בשם האור זרוע שאסור לעשות שליח למול כשהאב בעצמו יודע למול, והדרכי משה

שזו אינה חשובה אכילה כלל לכל מצות שבתורה.

ובשול"ת ויברך דוד (הרפנס ס' לב) הסתפק במי שמזיקו לשתות י"ש ואינו נהנה משתייתו ושותתו רק כדי לומר לחיים וכיוצ"ב, אם מברך על שתייתו, או שמא לא יברך כיון ששתיה זו היא כמו אכילה גסה. וכן כתב הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת נשא ס"ו) שאם שותה שכר לחמם האצטומכא לעכל המאכל, צריך לברך עליו, ומיהו כיון שהרבה פעמים תמצא כונת האדם היא לעורר בו תאוות המאכל, קשה הדבר לעמוד על דבר כוונת השותהו, ועל הרוב מכין להא ולהא, וקיימא לן ספק ברכות להקל, לכך לא יברך עליו, ומה גם שבלאו הכי הברכה על השכר אינה ברורה אצל כל אדם, כיון שהוא שורף הגרון, ויש כמה בני אדם שהוא להם כקוץ מכאיב, ומחמת כן נוהגים לשתות אחריו מים תכף ומיד, ועל כן טוב להזהר לאכול דבר שברכתו שהכל כמו סוכר וכיוצא קודם שישתה את השכר, ויכוין לפטור השכר. וכתב שזכור לטוב אביו שמימיו לא בירך על השכר, אלא היה לוקח חתיכת סוכר ומברך לפטור, ואפילו אם שותה ביום כוס קטן של שכר לאיזה צורך שאינו בשעת סעודה, היה דרכו לברך תחלה על חתיכת סוכר שהיה מזומן אצלו לצורך דבר זה. והפוסקים האריכו בנידון זה למעשה על פי יסוד התוס' בגדר אכילה גסה שתלוי אם קץ במאכלו או לא.

(ד"ה אכילה גסה) שהרי בגזיר (כג.) אמרו על הפסוק (הושע יד י) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם, משל לשני בני אדם שצלו פסחיהן, אחד אכלו לשם פסחו ואחד אכלו אכילה גסה, זה שאכלו לשם פסח עליו הכתוב אומר צדיקים ילכו בם, וזה שאכלו לשם אכילה גסה עליו הכתוב אומר ופושעים יכשלו בם, ומשמע שגם מי שאכל אכילה גסה יצא ידי חובת פסח אלא שנקרא פושע שנכשל במצוה, ואין אומרים שאכילה גסה לאו שמה אכילה, ושלא כמבואר בסוגייתנו שאכילה גסה אינה חשובה אכילה. ותירצו התוס' שיש שני אופנים באכילה גסה, וביתר ביאור כתבו התוס' בגזיר (שם ד"ה פסח), שאם נפשו קצה באכילה מרוב שובעו, הרי זו אכילה גסה שאמרו עליה בסוגייתנו שאין שמה אכילה, אך אם אין נפשו קצה אלא שאינו רעב לאכול לתיאבון, אכילה גסה זו שמה אכילה, ועליה אמרו בגזיר שהאוכל כן את פסחו יצא ידי חובתו אלא שפושע הוא ונכשל.

והפוסקים דנו בענינים הרבה הנוגעים לאכילה גסה, כגון מה שכתב במשנ"ב (ס' קצ"ב ס"ק כח) שמי שהיה שבע קודם שאכל, ואכל אכילה גסה שלא היה צריך לאותה אכילה, אם נהנה גרונו מאותה אכילה הרי הוא מברך על אכילה זו לפניה ולאחריה ויכול אף להוציא אחרים ידי חובתם, אבל אם נפשו קצה עליו ואין נהנה גרונו, אין ראוי לברך לא לפניה ולא לאחריה לפי

הקשה עליו מאי שנא מכל מצוות שבתורה דקיימא לן שלוחו של אדם כמותו, וביאר הבינת אדם שבודאי בכל מקום שלא גילתה התורה שהאדם בעצמו מחויב לעשות את המצוה קיימא לן ששלוחו של אדם כמותו, אבל במקום שגילתה התורה וכתבה קרא יתירה שהוא דוקא יעשה לא אמדין שלוחו כמותו.

ובתבואות שור הביא רביה מסוגייתנו שיכול לעשות שליח לעשות המצוה במקומו, שאמרו שמצוה בגדול ליבם ואם לא רצה מהלכין על כל האחין, ורק אם הם לא רוצים כופין אותו לייבם, ולכאורה יש להקשות למה לא כופים אותו תיכף הרי המצוה בו, ומוכח שאף כשהמצוה עליו אינו חייב את המצוה בעצמו ואם אחיו מסכימים לייבם אין חיסרון בכך, ואם כן הוא הדין שיכול לעשות שליח לקיים את המצוה במקומו.

אך בבינת אדם כתב שיש לומר שאף שבאמת אם לא רצה האב למול בעצמו לא כפינן ליה כיון שיכול לקיים את המצוה על ידי אחר, שדוקא אם אינו רוצה לקיים גוף המצוה כגון שאומר לולב איני נוטל סוכה איני עושה וכיוצא בזה שאינו רוצה לקיים גוף המצוה כופין אותו, אבל במילה וכיסוי הדם ויבום שגוף המצוה הוא למול ולכסות וליבם, ואינו אלא ענף מצוה שימול האב ושיכסה השוחט ושייבם הבכור עצמו, בזה אין כופים אותו.

ולפי זה כתב בבינת אדם לענין מילה שיכול האב לעשות שליח ואין כופים אותו שימול בעצמו, ורק אם אין שליח שרוצה למול אז כופים את האב. ומדבריו למדנו את גדר החיוב ביבום האב הגדול שאינו גוף המצוה אלא ענף במצוה.

דין אכילה גסה לענין ברכות הגהניץ

בגמ': אכילה גסה מי שמה אכילה והאמר ריש לקיש האוכל אכילה גסה ביום הכפורים פטור מלא תעונה (יבמות מ, א).

בגמרא מבואר שאכילה גסה לא שמה אכילה והאוכל אכילה גסה ביום הכפורים אינו עובר בלאו דלא תעונה. והקשו התוס'

הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע

בעל רשפי אש

ח' ניסן תק"ס

ביום ח' ניסן שנת תק"ס לפ"ק, בהיות ב"ן נ"ב שנים עלתה נשמתו הטהורה לישיבה של מעלה, ומנ"כ באוהל מיוחד בנעשכ"ז, ומקום מנוחתו נעשה למקום רצון אשר המוני אחינו בני ישראל פקדו בכל עת מצוא וראו בו ישועות ונפלאות, זי"ע.

צריך שני בתי צוואר לטלית קטן

מעשה שפעם אחת רצה הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע, א, שיהיה לו טלית קטן מארץ ישראל, ובקושי גדול השיגו. ואמר אחד מתלמידיו להרה"ק, שהוא רוצה לעשותו. ונתן הרה"ק את הטלית קטן ליד תלמידו שיתפור אותו. והתלמיד הנ"ל קיפל את הטלית קטן כדי לחתוך את בית הצוואר. וטעה וקיפל אותו יותר מן הצורך, וחתך שני בתי צוואר. ובראותו מה שעשה נפל לבו מאד, כי היה ירא מאד מהקפדת רבו הקדוש, כי כמה טרחות ויגיעות היה לו עד שהשיג טלית קטן מארץ ישראל, והוא קלקל אותו לגמרי, ואדם מועד לעולם. ויהי כי שאל אותו הרה"ק, אם עשה את הטלית קטן, השיב בפחד ובהלה: מה אומר לרבינו הקדוש, כך וכך עלתה ביד. אמר לו הרה"ק: ומה אתה מפחד, הלא צריך שני בתי צוואר לטלית קטן, האחד כנהוג, והשני צריך כדי לנסות אם יכעוס מרדכי על זה, אבל מרדכי אינו כועס כי גם זה הוא רצון הבורא שלא לכעוס...

(ספיר ויהלום פר' ויקהל ע"ח - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רבינו נולד בשנת תק"ח בעיר נעשכ"ז לאביו הרבני המפורא ר' דוב בער ז"ל ספרא רבה בועד ארבע ארצות, בן הגה"ק ר' לייביש שפירא זצ"ל אב"ד נעשכ"ז, בן הרה"ק ר' ישעי' מקראקא זצוק"ל, נכד להרה"ק בעל מגלה עמוקות. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת גיטל ע"ה.

כשהגיע רבינו לפרקו נשא את בת הרבני המפורא ר' יוסף מלעשנב ז"ל, חתן הגה"צ ר' יעקב זצ"ל אב"ד לודמיר. לאחר חתונתו ישב רבינו על התורה ועל העבודה אצל חותנו בלעשנב, ובמשך הימים נתמנה לשמש כאבדק"ק העיר, אח"כ נקרא לכהן כרב ואב"ד העיר קאוולא יצ"ו, ולאחרונה חזר לעיר מולדתו נעשכ"ז ושם עלה על כסא הרבנות על מקום זקינו הגה"ק ר' לייביש שפירא זצ"ל, ועל שמה נקרא עד לחיום הזה.

רבינו ה' תלמיד מובהק של הרה"ק הרבי ר' מיכל המגיד מזלאטשוב זי"ע, א וממנו קיבל דרכו בעבודת השי"ת, אולם גם בנגלה ה' רבינו מפורסם כגאון הגאונים, וה' מומחה גדול בהיתר עגונות, ומכל הארצות נהרו אליו שיתיר בנות ישראל אומללות מכבלי עגונות, ומאידך גיסא נהרו אל רבינו חסידים ואנשי מעשה לקבל לקח מפיו, ולשמוע ממנו תורה ועבודת השם, וגם באו אל רבינו אנשים נשים וטף להתברך מפיו בעת צרה ומצוקה, ואף הוא ענה נגד המברכים, והאציל מברכתו עליהם, ואלפי אלפים מופתים נפלאים יסופרו על רבינו, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

- ווארט יומי • סיפור
- יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי
- פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף
- יומי • זיכרון לצדיק

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

ישירות
למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הרה"ק רבי חיים מאיר מו"ז'ניץ זי"ע בעל ה'אמרי חיים' ט' ניסן תשל"ב

ומוסדות חסד מכל הסוגים באופן נעלה. חסידות ויזניץ פרחתה ועלתה מיום ליום וגם בעדים אחרות נפתחו להם סניפים, ואכן זכה הרבי לראות נחת מפרי עמליו. נפטר זקן ושבע ימים בט' ניסן תשל"ב.

לעשות את השבת – בשירות ותשבחות לא-ל חי

על הפסוק (שמות לה א): 'וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם, הַגִּיד הַרְה"ק רבי חיים מאיר מו"ז'ניץ זי"ע"א שיש כאן רמז לישב בשבת אחים בשירות ותשבחות לאבינו שבשמים. ואלו דבריו בספרו 'אמרי חיים' (ליקוטים): דייקו המפרשים מהו 'לעשות אותם', הלא מצות שבת הוא בשב ואל תעשה, כמו שנאמר בסמוך 'וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון, ואפשר לומר דבודאי ישנו לשבת גם בקום ועשה, וכמו שנאמר בפרשת תשא 'לעשות את השבת', והוא ע"י שמתאספים יחד באהבה ואחוה, לשיר שירות ותשבחות להבורא ית"ש. והוא העשייה של שבת קודש. אמנם עשייה כזו לענג ולקדשו בהלל והודאה בישיבת חברים באחדות להודות לה' ית"ש בחיות דקדושה לכבוד שבת קודש ולשם ה', אי אפשר לצוות עליה בטרם טעמו טעמה. ולזה כאן כשבא משה רבינו ע"ה לצוות להם על זה הוכרח מקודם להקהיל קהלות בשבת קודש, כדי להראות להם דוגמה לעבודת קודש זו. וזהו 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם' כמורה באצבע, 'אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם', כדברים האלה וכאסיפה זו שראיתם בעצמכם כזאת עליכם לעשות בכל שבת קודש.

(ספיר ויהלום פר' ויקהל תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

'פתח' בכוס של ברכה, ו'סיים' בשחיטה...

באחת הערים הזקין השוחט והיו ידיו מרטטות, הסבירו לו התושבים בצורה עדינה כי עליו לעזוב את משרתו היות והוא רועד בשעת השחיטה. אכן אין אדם רואה פסול על עצמו, והשוחט התחיל לתרץ את עצמו כי בשעה שהוא מחזיק בסכין, הוא תופס אותה היטב, ואין כל חשש ופקפק בשחיטתו. באחד הימים הגיע לעיר זו מרן הרה"ק בעל אמרי חיים מו"ז'ניץ

הרה"ק רבי חיים מאיר מו"ז'ניץ בעל האמרי חיים זי"ע, נולד בשנת תרמ"ח בעיירה הקטנה ויזניץ שבגבול רומניה וגליציה. לאביו רבי ישראל בעל "אהבת ישראל", בן אחר בן לשלשלת ויזניץ-קוסוב עד רבי יעקב קאפל, מתלמידי הבעל שם טוב.

גם במעליו התנכר הנער וכל רואיו העידו עליו שלגדולות נוצר. הוא חונן במוח חריף, בהתמדה עצומה ובלב רגיש מלא חמלה על כל אחד ואחד מישראל.

בגיל שבע עשרה לקח אותו רבי זאב מראחמיסטרביקא כחתן לבתו, מספר שנים ישב בבית חותנו והשתלם בתורה וחסידות. כעבור חמש שנים התמנה כרבה של העיר ווילחאוויץ שבמרמורוש ופעל שם גדולות ונצורות לביצור חומת הדת.

בפטירת אביו בשנת תרצ"ו מילא את מקומו כאדמו"ר מו"ז'ניץ בגרוסוורדיין.

אישיותו הנעימה והזכה משכה אליו עם רב של אלפי חסידים. הוא גם יסד ישיבה גדולה בעיר והצליח להעמיד תלמידים הגונים משך שלושת שנות קיומה. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה וריבוי צרות, יגון ואנחה, שימש ביתו כמרכז לפליטי חרב שהצליחו להמלט מעמק הבכא והרבי הקדיש כל זמנו ומרצו להקלת סבלם.

בתש"ד פלשו הנאצים לגרוסוורדיין, תיכף גזרו גזירות נוראות על היהודים והרדיפות והנגישות נתרבו מיום ליום. בנסי נסים נמלט הרבי עם משפחתו לבוקארעסט, בירת רומניה, בכוונה לעלות ארצה, שנתגשמה רק כעבור שנים עקב בעיות בקבלת ויזות מארצות המערב. בתקופת ישיבתו בעיר הפיח רוח חיים בעצמות היבשות של המון יהודים שצרות השואה השפיעו עליהם לרעה והוא, בפניו המאירות ואהבתו המופלגת לכל אשר בשם ישראל יכונה, הצליח לחולל מהפיכה נפשית אצלם ורבים השיב מעוון.

אחר החורבן שב לגרוסוורדיין וחזר ויסד את ישיבתו, אולם, השתלטותם של הקומוניסטים על המדינה שינתה את תוכניתו והתחיל במסע לורז את אנשיו לעלות לארץ הקודש. בשלהי שנת תש"ז הגיע ארצה וקבע את מושבו בתל אביב.

אבל לא ארכו לו שם הימים ותיכף התחיל בתכניתו הגדולה לבנות שיוכן חסידי בבני ברק, ואכן, חפץ ה' בידו הצליח ובשנת תש"י עבר לקריה החדשה.

משך השנים הצליח הרבי לבנות מוסדות מסועפים וכל צרכי הדת

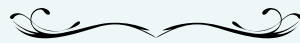

את כוס היין. כשנטל השוחט את הכוס, רעדה ידו והיין החל לגלוש מהכוס... עתה הבינו כולם את המלכודת ששם הרבי לאותו שוחט באין אומר ובאין דברים. כאשר סיים לברך את ברכת המזון, הודיע השוחט להרבי, כי החליט כעת להניח את סכין השחיטה ולהפסיק מעתה את מלאכת השחיטה...

כך פעל הרבי מוויז'ניץ בחכמתו בדרך שלום ובלי מחלוקת. אור חיינו (עמ' קסד)

זצ"ל והתאכסן אצל אותו שוחט. תושבי העיר גילו להרבי ממעשי השוחט, וביקשוהו שיורה לו להתפטר מתפקידו. שתק הרבי ולא הגיב מאומה, לא הן ולא לאו. התפלאו אנשי המקום על אדישותו בשעה שהדבר נוגע לחשש נבילות וטריפות, אולם התעלומה נפתרה לאחר מספר ימים.

הרבי מוויז'ניץ נשאר לשבות במקום, וכשסיים את עריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק, כיבד את השוחט הזקן בברכת המזון, והגיש לו

הגה"ק רבי ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל השל"ה הקדוש י"א ניסן שנת ש"ק

אחריו ברכה את חיבורו הנודע "שני לוחות הברית", וכן "בגדי ישע" וסידור "שער השמים". (מתוך גל שבת בשבתו)

שבועה בשני לוחות הברית

וכזאת ספרו לי על הרב מו"ר זקני רבינו משה חיים זלה"ה, שפעם אחת באו שנים לפניו לדין תורה והיה הכחשה ביניהם, והבין בעין שכלו וחכמתו שזה המכחיש רוצה לישבע לשקר, ויאמר לו: התחשוב שאני משביעך בספר תורה, תאמין לי, אין אני משביעך אלא בשני לוחות הברית. ותכף אמר לשמש בית דין: תלך ותטבול עשרה טבילות, ותביא לי את שני לוחות הברית, שאשביע את זה האיש. והנה זה האיש נבהל, כי לא ידע שיש ספר שמו 'שני לוחות

הברית' אלא חשב כי אלו שני לוחות הברית שהוריד משה רבינו ע"ה מן השמים, ובגלות הביאום לבבל ונשארו כאן, ותפול עליו אימה גדולה, ויאמר: אני משלם ואיני נשבע ויאמר: לא כי נתחייבת כבר שבועה, וצריך שתשבע, ואז הודה שהוא כחש בשקר וסיפר האמת.

(הבן איש חי דרושים פרשת משפטים ד"ה ובאופן)

הגה"ק רבי ישעיה הלוי ממשפחת הורוויץ, נולד בשנת ש"ל לערך בעיר לבוב לאביו הג"ר אברהם זצ"ל תלמיד הרמ"א ומהרש"ל.

בעל "סדר הדורות" מביא מדברי המקובלים שהיתה בשל"ה הק' ניצוץ מנשמת רות המואביה.

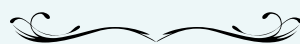
קיבל תורה מפי אביו וכן ממהרש"ל השני מלובלין (רבי שלמה לייבוש'ס). עודנו צעיר לימים היה כסאו מונח בין גדולי הדור, וחתימתו מתנוססת יחד עם רבותיו על תקנה של "ועד ארבע ארצות".

שמו יצא לתהלה וקהלות רבות בקשוהו לבוא לכהן פאר בעידם. כיהן ברבנות בכמה קהלות, ביניהן: פראנקפורט, פראג, פוזנא וקראקא. הרביץ תורה לאלפי תלמידים.

בשנת שפ"א עלה לארץ הקודש, ונתמנה לראש העדה בירושלים.

גדולי הדור כינוהו "מרא דארעא ישראל". בשנת שפ"ה כאשר צורר היהודים הפחה עלה לשלטון, פרצו חייליו לבתי הכנסיות ועצרו את גדולי ישראל ובראשם השל"ה, ורק לאחר מאמץ ושוחד רב נפדה מכלאו. הוא הוכרח להסתתר מספר חדשים, עד שנמלט לצפת ואח"כ לטבריה.

נסתלק ב"א בניסן שפ"ו (וי"א: ש"צ), ומנו"כ בטבריה. הותיר

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זי"ע בעל 'שבת מלכתא' ועוד י"ב ניסן תשס"א

(נפש שמשון אמונה עמ' רלו)

המשל הנפלא על התביעה – שלא בקשנו עזרה מה'

כתב השל"ה הק' חזק לשוננו: "ומצאתי כתב יד של החכם האלוקי מהר"מ קורדובירו ז"ל (הרמ"ק) שכתב וז"ל: לימדנו זקן אחד שעל מנת לבטל המחשבה, יאמר פסוק זה הרבה פעמים "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", ובעיני פשוט שזו הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענוותנותו של הרב לא רצה לגלות, על כן יהא נזהר בזה מי שנפל בלבו מחשבת און או מחשבת הבל שיאמר הפסוק הנ"ל הרבה פעמים, ונראה בעיני שיאמר גם כן הפסוק 'סעפים שנאתי ותורתך אהבתי ויאמר אותו בהתעוררות גדול גיבור כאר"י עכ"ל.

והוסיף השל"ה הק': "וענין הפסוק 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה' לבטל מחשבות רעות, לכאורה הוא מפני שאמרו חז"ל שקרבן עולה מכפר על הרהורי הלב, ולכן הפסוק שמצוה להבעיר תמיד את אש העולה, שעניינו בעירה ונקיון תמידי וכפרה על הרהורי הלב, מסוגל הוא נגד המחשבות רעות".

ומעיד הגה"צ הגר"ש פינקוס זצ"ל (בספרו תפארת שמשון דברים עמ' רסא): אמירת פסוקים אלו היא סגולה נפלאה, אני מכיר אנשים שבתקופת בחרותם, כאשר התמודדו עם הנסיונות הקשים הללו, אמרו פסוקים אלו כל יום עשרות פעמים, והם מעידים שסגולה זו הפכה להם את החיים. – לומר עוד פעם ועוד פעם, אפילו בלי כוונה, כי זו סגולה נפלאה מאוד עכ"ל הנפלאים.

ומוסיף הרב פינקוס משל נפלא: על פי מעשה שהיה, רופא באחד מבתי החולים עבד במחלקה שנועדה עבור חולים במצבים קשים במיוחד. בדרך כלל היו במחלקה הזו שלשה רופאים, אך באותו לילה הסתפקה הנהלת בית החולים ברופא אחד בלבד.

אמנם מראש הזהירוהו ואמרו לו כך: אנחנו מקוים שהכל יהיה בסדר והחולים ישנו בשלוה כל הלילה, אבל יתכן שחולה פלוני יתעורר ויקים צעקות, חבירו בדיוק יהיה זקוק לקבל את תרופותיו, ובאותו רגע חולה שלישי יחוש ברע ויזדקק לטיפול מהיר, אם יתרחש משבר כזה ותראה שאינך מסתדר – תרים טלפון, ומיד ישלחו לך עזרה.

רק התחילה התורנות שלו והצרות התחילו לצוץ. כל מה שאמרו לו שיכול לקרות – קרה. כמעט כל חולי המחלקה, אחד אחרי

נולד בארצות הברית לאביו הגר"ר אברהם חיים. לאמו ממשפחת ויינברג מצאצאי שושלת אדמו"רי סלונים.

בצעירותו למד בישיבת בית התלמוד בניו יורק אצל הגאון רבי אריה לייב מאלין. בהמשך עלה לארץ ישראל ללמוד בישיבת בריסק,

נשא את בתו של הגאון רבי מרדכי מן, ראש ישיבת בית הלל בבני ברק.

לאחר נישואיו גר בבני ברק, תקופה קצרה שימש כראש ישיבת מהר"ט דרבי יואל מסאטמר בבני ברק, ולאחר מכן עבר להתגורר בתפרה. בתקופה זו היה משגיח בישיבת אופקים ומאוחר יותר נעשה ראש ישיבה בישיבת ירוחם. לבקשת גדולי ישראל הוא עבר לגור באופקים וכיהן שם כרב מעל לעשרים שנה.

היה מקובל והתפלל על פי כוונות סידור הרש"ש. את תורת הקבלה למד בין השאר בישיבת אהבת שלום בראשות המקובל רבי יעקב משה הלל.

לרב פינקוס ולאשתו חיה מינדל היו 12 ילדים. אשתו ניהלה את התיכון החרדי לבנות באופקים, "נווה יוכבד". בגיל 56 נהרג הרב פינקוס בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתם מרים בת ה-19. הם נקברו בהר המנוחות בירושלים.

היה מגיד ומשפיע מפורסם, כשבדרשותיו הדגיש הרב פינקוס את חשיבות הרגשת הקרבה לקב"ה באופן תמידי.

בהיותו בן 56 נהרג הרב פינקוס בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתם מרים בת ה-19. הם נקברו בהר המנוחות בירושלים.

מדוע לא עושים קידוש על דף גמרא?

דברים נפלאים שאמר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: כשיהודי עושה קידוש בליל שבת, הוא מכריז "ויכולו... ויכל אלקים ביום השביעי". מדוע דוקא על כוס יין? למה לא על דף גמרא?

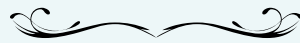
כשיהודי רוצה להודות לקב"ה הוא עורך סעודה גדולה, ומגיש לפני הציבור עוגות שתיה וכו'. מדוע? אלא שאם היינו עושים קידוש על דף גמרא, או על ספר תהלים, היתה זו עדות שבאה מתוך ידיעה שכלית פילוסופית, אך כוס יין או חתיכת עוגה, זו עובדה מוחשית ופשוטה שנכנסת לגופנו, וכך גם המציאות של הקב"ה היא פשוטה וברורה.

המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט: עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממיטה למיטה ולא נחתי כל הלילה. האם ניתן להאשים אותי? מה עשיתי? וכי נרדמתי על משמרת?! הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף, זה לא היה בכוח אנושי!

ענה השופט: לא ולא! אתה פושע! מי צריך את המסירות נפש שלך?! הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, לא לנסות להסתדר לבד. אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות!

השני, התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים. הרופא מצא את עצמו מתרוצץ ממיטה למיטה ומטפל בחולים כמיטב יכולתו, אפס כי כוחותיו היו דלים מדי והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכולם. לפנות בוקר אירע האסון, בעוד הוא מתמודד לבדו, בשארית כוחותיו להעניק את הטיפול הדרוש לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה טרם הצליח להגיע אליו כדי להעניק לו את הטיפול שהיה זקוק לו נואשות. תבעו את הרופא למשפט באשמת רשלנות רפואית. בבית

הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש ז"ע

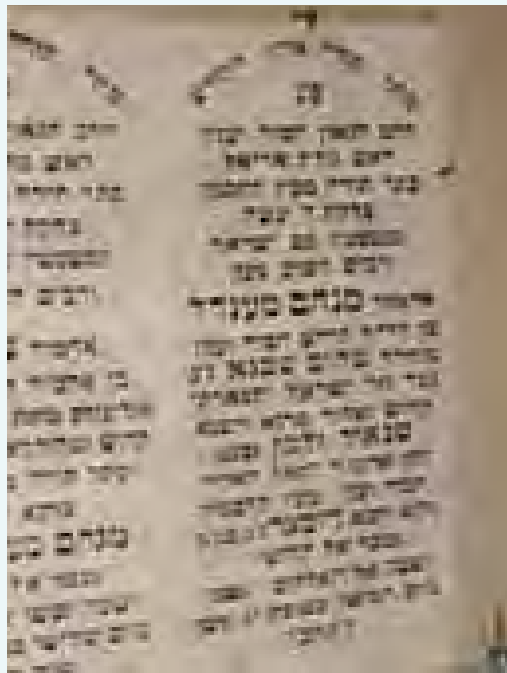
בעל צמח צדק

י"ג ניסן תרכ"ו

מסר נפשו למען הצלת גופם של ילדי ישראל מידי הרשעים חיילי הצאר ימ"ש, והצלתם נפשם - בשלחו אנשים ללמדם ולעודדם בשמירת התורה והמצוות, שעל פעולות אלו, היתה אחת דתו, כמורד במלכות! רבינו קירב מאד את "חיילים" אלו, ודלתו היתה פתוחה לפניהם בכל עת, אף בעתים שהיה יושב סגור ומסוגר לפני חסידיו. כן לחם בתוקף ועוז נגד ה"חוטפים" ולא חת מפני איש.

נסתלק לשמי רום אור ליום חמישי י"ג ניסן שנת תרכ"ו ומנ"כ בליובאוויטש. בהתאם לבקשתו לא נחרתו על מצבתו הק' תוארי כבוד, כי אם שהשיב רבים מעוון.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש נולד ביום כ"ט אלול שנת תקמ"ט בעיר ליאזני - לאביו רבי שלום שכנא ולאמו הרבנית מרת דבורה לאה בתו של בעל ה"תניא" ז"ע, ונקרא שמו בישראל ע"ש הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטפעסק ז"ע.

בהיותו בן ד' שנים נתייתם מאמו. זקינו הק' לקחו תחת ידו לחנכו ולגדלו. כבר בטל ילדותו החל לכתוב חידו"ת, בנגלה ובנסתר, ממה ששמע מפי זקינו, כשהוא מוסיף נופך משלו.

בשנת תקס"ג בא בברית הנישואין עם בת דודו - אחי אמו - הרה"ק ר' דוב בער מליובאוויטש ז"ע.

בעת מלחמת רוסיה צרפת ברח ביחד עם זקינו הגדול בעל ה"תניא", והיה עמו בשעת פטירתו (כ"ד טבת תקע"ג) בכפר פיענא. לאחר הסתלקות חותנו-דודו (ט'

כסלו תקפ"ח) הרה"ק רבי דוב בער, נמנו וגמרו גדולי החסידים להכתירו בכתר ההנהגה, אך הוא סירב בכך. זמן רב עמד בסירובו עד שתקפו עליו הפצרותיהם ונעתר להם.

אלפי חסידים גדולי תורה ויראה הסתופפו בצילו, ונהנו מזיו אורו וקדושתו. עת צרה ליעקב היתה בתקופתו, עידן גזירת ה"קאנטאניסטן", [שבה חטפו את ילדי ישראל מידי אמם וגידולם עד הגיעם להיות בני כ' - כדי לשרת בצבא הצאר הרוסי למשך כ"ה שנים. שם עינו את הילדים עד מוות כדי שימירו דתם. לדאבונם של ישראל סייעו בידי השלטונות גם יהודים פורקי עול - שכונו "האפערס" (חוטפים) - שמכרו את עצמם בעד בצע כסף]. רבינו

גדול שצריכים "למדוד" אותנו, הקטן גדול ממנו...

בבית חב"ד מסופר, כי פעם בעת עריכת ה"סדר" אצל הרה"ק בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש ז"ע, כשהגיעו ל"יחץ", לקח אחד מן המסובים את שני חצאי המצה ו"מדד" איזהו מהם הגדול יותר כדי להטמינו לאפיקומן.

ראה זאת הצמח צדק ז"ע ואמר: גדול שצריכים "למדוד" אותו, הקטן גדול ממנו...

לימים אמר נכדו, הרש"ב מליובאוויטש ז"ע: הייתי אז ילד צעיר, כבן חמש, כששמעתי זאת... ומאז ואילך נקבע בי רגש של מיאוס לגדול ש"מודדים" אותו...

היה טרוד בכתבתו – עד שראוהו שכתב בברכת "אמת ויציב", וכל פעם שעלה בדעתו איזה חידוש רשם על הגליון, [בקורות חב"ד אכן מסופר כי "אצל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק זצ"ל היה עומד דיו וכל כלי הכתיבה בכל החדרים, שאם היה נופל לו איזה חידושי תורה בנגלה או בחסידות – תיכף היה כותב!]", ועל כן הסתלקות שניהם ביום אחד.

כוהן של ניגון

בשנים האחרונות שלפני הסתלקותו של הרה"ק הצמח צדק זיע"א היה חולה וחלוש מאד והיה שוכב במטתו ולא יכול היה לקום בעצמו. וכשנצרך לו איזה ספר היה קורא למשרתו ר' חיים בער שהיה בחדר הסמוך לחדרו, והיה מגיש לו הספר מארגזי הספרים שהיה בחדרו.

פעם אחת בלילה החליט ר' חיים דב בדעתו, שכשיקרא לו הצמח צדק יעשה את עצמו כישן ואינו שומע ויראה מה יעשה הצמח צדק. כעבר איזה שעות קרא אותו הצמח צדק מחדרו: חיים בער, חיים בער. אבל הוא לא ענה לו.

ושמע ר' חיים בער איך שהצמח צדק התחיל לנגן את הנגון של ד' בנות בדבקות, ואחר כך קם ממטתו בעצמו ונגש להארגז ולקח ספר ושכב על מטתו.

(ספיר ויהלום לחג הסוכות – הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

סופרי המלך שנסתלקו בי"ג ניסן

ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו (אסתר ג, יב).

בספר כתבי הרה"א ביחובסקי (עמ' קלט), והוא ניהו החסיד רבי חיים אליעזר ביחובסקי ז"ל (עמ' קלט) אשר הסתופף בצילם של אדמו"ר ליובאוויטש וקאפוסט, כותב רמז מעניין בפסוק זה, כותב רמז מעניין בפסוק זה, ואלו דבריו:

"אפשר לומר רמז בפסוק זה – להסתלקות רבינו ה"צמח צדק" ז"ע, וגם רבינו ה"בית יוסף", ששניהם נסתלקו בי"ג בניסן, והיו שניהם "סופרי המלך" – מלך מלכי המלכים הקב"ה.

שמעתי מנכדו אדמו"ר מבאברויסק (=הרה"ק רבי שמריהו נח שניאורסאהן ז"ע בעל מחבר ספר "שמן למאור", בן הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ז"ע, בנו של ה"צמח צדק" מליובאוויטש ז"ע) שאדמו"ר (=הצמח צדק) דיבר הרבה מהכתיבה הנפלאה של ה"בית יוסף" להעתיק הלשון של כל אחד ואחד, אף שאינו מחדש שם מאומה. כי אם מחדש – יש תענוג בהחידוש, ועל ידי התענוג אינו מורגש כובד המלאכה והעבודה, אבל אם רק מעתיק – הוא מלאכה כבידה מאוד בלי תענוג השכל, רק תענוג אלקי.

"וזהו שנקראים: "סופרי המלך", כי כתיבתם היא "בשביל המלך", ולא בשביל עונג לעצמו! ואפשר לומר שעל ידי זה זכה ה"בית יוסף" למגיד שאמר בעצמו: אני המשנה המדברת בפיו, ולא הרגיש עצמותו אז. ואנו נאמר שגם רבינו (=הצמח צדק) היה סופר נפלא, וגם כן העתיק הרבה, וכל התנ"ך שלו הוא מלא מהעתקות. וכל כך

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר – אור לישרים

**נכה מתחילים
את היום!**

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הקי
- יומי • פניני אביר
- יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

אל תתחבר לרשע

בחכמה וקראו אליו ושאלו: אולי תוכל לפרש לי מה שאנו אומרים בכל יום בברכת 'ולמלשינים': 'והזדים מהרה תעקד ותשבר ותמגר' כי התיבות 'תעקד ותשבר' מובנים ומפורשים, אבל מהו לשון 'ותמגר', וענה הבחור שאינו יודע. ואמר לו הרבי במתק שפתיו: האמת שגם אני איני יודע לפרשה על נכון, אבל זאת יודע אני בבירור שמאחר והוא נטפל לתעקד ולתשבר' הרי דבר טוב כבר אינו יכול להיות (משחת שמן אבות).

• • •

על הפסוקים (ויקרא יד מז-מז):
וְהָבָא אֶל הַבַּיִת כָּל יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב. וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכָּבֵס אֶת בְּגָדָיו וְהָאֵכָל בַּבַּיִת יִכָּבֵס אֶת בְּגָדָיו, פִּירֵשׁ הַרְ"ק 'אביר יעקב' זיע"א שיש בכאן רמז על האיסור להתחבר לרשע: בא לרמוז דאסור לאדם להתחבר לרשע, ולא להתלוות עמו ולא לאכול עמו ולא לשכב עמו, לפי שהוא טמא ומטמא, לפיכך אמר: 'והבא אל הבית' זה הגוף הטמא שאנו עסוקים בו, 'כל ימי הסגיר אותו' כל עוד שעודנו ברשעו, 'יטמא עד הערב', דהיינו, אם ישב עמו כל היום, הרי הוא טמא כל היום כל עוד שהוא יושב עמו, 'והשוכב בבית', דהיינו, המתאכסן עם הגוף הזה, 'יכבס את בגדיו', אם אתרע ושגג ונתאכסן אצלו, יכבס בגדיו, הוא שיחזור בתשובה שהוא דומיא דכבוס בגדים, ויקבל עליו שלא לשוב עוד' וכן נמי האוכל עמו.
(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אולי תוכל לפרש לי מה שאנו אומרים בכל יום בברכת 'ולמלשינים': 'והזדים מהרה תעקד ותשבר ותמגר' כי התיבות 'תעקד ותשבר' מובנים ומפורשים, אבל מהו לשון 'ותמגר', וענה הבחור שאינו יודע. ואמר לו הרבי במתק שפתיו: האמת שגם אני איני יודע לפרשה על נכון, אבל זאת יודע אני בבירור שמאחר והוא נטפל לתעקד ולתשבר' הרי דבר טוב כבר אינו יכול להיות

על חובה זו להתרחק מן הרשעים המפרידים את ישראל מאביהם שבשמים, אמר פעם הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א, שאנו רואים מציאות פלא, שכאשר שופכים מים על האש מלמעלה הרי המים מכבים את האש, ואילו כשנותנים את המים בקדירה ושמים את הקדירה על האש, אזי האש מתגברת ושורפת את המים. והחילוק בזה, למה כאן האש שורף את המים ואילו כאן המים מכבים את האש, הוא רק המחיצה ששמים ביניהם, שאם יש מחיצה בין האש למים אזי המים נשרפים מחום האש ואינם יכולים לכבותה, אבל כשאין שום דבר מפריד וחוצץ בין המים לאש אזי מתגברים המים על האש ומכבים אותה.

וזהו דכתיב (שיר השירים ח ז) 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה', על דרך שאמרו חז"ל (ילקוט, פרשת שמות רמז קעא): 'אש' אלו ישראל שנמשלו כאש, 'מים' אלו אומות העולם שנמשלו למים, ורשעי האומות עומדים על ישראל תמיד לכבות מלבם את שלהבת הקדושה, ולכן כאשר חס ושלום אין מחיצה המבדלת ביניהם אלא מתערבים עמהם יחד, אזי חס ושלום המים מתגברים ומכבים את האש רח"ל, אמנם כאשר יש מחיצה של ברזל החוצצת בין המים לאש, הרי תתגבר האש להרתיע את המים ולכלותה, ואז לא יוכלו האומות המשולים למים לכבות את אש האהבה של בני ישראל.

ובחור אחד מחסידי הרה"ק מבאבוב התחיל להתחבר ולהתרועע עם בחורים שנטו מן הדרך הישרה, וכשביקש הרבי להוכיחו על זה פתח פיו

מילין יקירין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזָתָא

חֲזָתָא דְאֲוֵרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כוחה הנשגב של ראיית הצדיקים

מהקדושה על ידי חטאיו, 'וראה הכהן' היינו הצדיק
בראייתו הקדושה ושכלו שמשים עינו עליו והנה
נרפא על ידי הצדיק המשרה עליו קדושה בראייתו.

כשמתכל על הצדיק משפיע עליו קדושה ורפואה ובטל ממנו כל טומאה

כיון שראינו מה יכול הצדיק להשפיע בראייתו,
למדו רבותינו עוד על עניין ההבטה בצדיק כפי שרמז
בזה הרה"ק רבי שלום מבעלזא ע"ה שרפואת המצורע
היא כאשר יוצא הכהן אל מחוץ למחנה מקום מושב
המצורע, וע"י שרואה המצורע את הצדיק מושפע
עליו קדושה המפרידתו מהקליפה הטמאה שדבקה
בו, כי זהו כח המסתכל בפני הצדיק שמושך על
עצמו קדושה ורפואה.

צא ולמד, שהרי אמרו חז"ל (מגילה כח.) 'אסור
להסתכל בפני רשע', הרי לנו שבראיית אדם רשע
מושפע על הרואה טומאה מנפש הרשע, אם כן כמה
יש לנו ללמוד מזה לראיית פני הצדיק שהמביט בו
זוכה להשפעות קדושה עצומות.

וכאשר מצינו בגמרא (עירובין יג.): אמר רבי, האי
דמחדנא מחבראי, דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה,
ואילו חזיתיה מקמיה, הוה מחדנא טפי. דכתיב
(ישעיה ל כ) 'והיו עיניך רואות את מורִיך'. וכמו
שביאר בדרשות הר"ן (הדרוש השמיני): כי כפי

וְיֵצֵא הַכֹּהֵן אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה נִרְפָּא
נִגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ (יד ג).

יסוד גדול ונפלא למדנו מדברי רבותינו בכל
הדורות, ובפרט הבאים בסוד ה' בצילם של רבותינו
הקדושים תלמידי הבעל שם טוב הקדוש ע"ה, בגודל
ראיית הצדיק שבכח הבטת עינו מרפא ומחיש
ישועה, רופא חולים ומחיה מתים, הן אם נפל מי
לחולי ומכאוב, והן אם זקוקה נפשו לרפואה רוחנית,
בכל אלו מתרפאין באמצעות הבטת עיני הצדיק
עליו לטובה ולברכה.

וכבר מפורשים הדברים ברמב"ן הקדוש בפרשת
במדבר (א מה): הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש
ה' והוא נודע אליהם בשמו, יהיה לו בדבר הזה זכות
וחיים, כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות
הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו
לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה, יבקשו
עליהם רחמים, ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם
אלף פעמים' ולא ימעיט מספרכם, והשקלים כופר
על נפשותיכם.

וזאת אשר דיברה לנו תורתנו הקדושה כפי שביאר
הרה"ק בעל נועם אלימלך מליז'ענסק ע"ה (ד"ה א"י
זאת ה-ג') ויצא הכהן שצריך הצדיק להטות עצמו
ולירד ממדרגתו אל מחוץ למחנה, פירוש, אל האדם
הזה שיצא חוץ למחנה השכינה שהפריד את עצמו

ראיית פני הצדיק שבכל דור עד ביאת הגואל מבטלת כל מידות רעות

מעתה יובן ביתר ביאור דבריו כדרבונות שכתב במקום אחר (צו ד"ה פן), וזה לשון קדשו: וזה הענין פירסם הבעל שם טוב ז"ל בעולם, שכל מי שמפריד את עצמו מהצדיק ואומר בלבבו, מה לי לנסוע לצדיק הדור לבקש תורה מפיו הלא כמה ספרים קדושים במוסר השכל דרושים לכל חפציהם בתורה ויראת שמים. אבל באמת אין זה כלום כי ראיית פני הצדיק הוא מבטל ממנו כל המידות רעות דהיינו העצלות ועצבות וכל התאוות רעות, עכד"ק.

ודבר זה נוהג בכל דור ודור, שאינו דבר שהיה פעם בדור הבעל שם טוב ע"ה ותלמידיו, אלא אותו הדבר הוא בדורנו כי מבלעדי זה לא היה לנו תקומה ח"ו, ועל זה כתב בתפארת שלמה (אמור ד"ה ויאמר): ודבר זה גילה לנו הבעל שם טוב ז"ל בדורו, ומאז כן בכל דור ודור ודורשיו עד ביאת הגואל, כל הדבוק בהם יש להם עליה לכל הנשמות לא ידח מהם נדח.

השפע הנשפע לרב הנראה בפנים, כמו שאמר הכתוב (קהלת ח א) 'חכמת אדם תאיר פניו', יהיה שופע על התלמיד יותר כאשר יקבלוהו.

השפעת הראייה לשנים רבות

עד כמה גדולה השפעת הראייה על האדם נביט אל משה רבינו ע"ה שכתוב בו (שמות ב ו) 'ותפתח ותראהו והנה נער בוכה' וביאר בתפארת שלמה (שם ד"ה א"י ותפתח) על פי דברי הזוהר הקדוש, כי היה בוכה על פגם הקדושה שהיה לו בנפשו בראייתו את בתיה בת פרעה, ומחמת זה היה נצרך להמתין עד שיהיה בן שמונים שנה שאז יוכל לגאול את ישראל, וכל זה היה כשהתגיירה, ובאם לא הייתה מתגיירת לא היה מציאות למשה להיות הגואל, עכת"ד. הרי לנו דברים נוראים עד היכן מגיע כוחה של ראייה להרע או להיטיב, ובוודאי במידה טובה המרובה משפיע ראיית הצדיקים עוד יותר משמונים שנה.

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

בכל יהודי ניתן למצוא נקודת זכות בכל מצב שרק יהיה בו

בכל יהודי ישנה נקודה טהורה הנשמרת בטהרתה בכל מצב שהוא, והיא ירושה לנו מאבותינו הקדושים שעבדו את ה' בכל ליבם וזכו להשריש נקודה זו בזרעם אחריהם, ועל זה הבטיח הקב"ה לאברהם אבינו 'אנכי מגן לך' על נקודה זו שתהיה נשמרת בטהרתה, ועל כך מברכים אנו בכל תפלה 'מגן אברהם' שכוחו של אברהם נשמר בכל יהודי להשיבו למוטב. ובפרט שיוצאת בת קול בכל יום לעורר הכל בתשובה, ואף שאין אותה בת קול נשמעת לאזני בשר, מכל מקום הנקודה הגנוזה בכל יהודי מתעוררת ומרגישה בבת קול, ומכוחה היא מתעוררת להכניס הרהור תשובה בכל יהודי.

כך דרש הרה"ק רבי ברוך ממעזיבז' ע"ה, שגם אם סר האדם חס ושלום מדרך הטוב ועושה רע, מכל מקום אין בכוחו להרשיע כל כך עד שלא ישאר בו משהו מהטוב, אלא תמיד נשאר בו מעט שאינו רשע כמו שכתוב (תהלים לו י) 'ועוד מעט ואין רשע' וכו', 'ועוד מעט' היינו שתמיד יש בו מעט ש'אינו רשע', והיא הנקודה הפנימית של הלב שאין בה רשעות ואינה נפגמת. ועל זה התפלל דוד המלך ע"ה 'והתבוננת על מקומו' תן דעתך על אותו המעט הפנימי, ותראה ש'איננו' שאין שם רשעות, וכל חטא האדם אינו כי אם בחיצוניות. וכפי מה שמתבוננים בכוח נקודה זוכים להגבירה מעט מעט שתתפשט בכל האדם, עד שלבסוף 'והתבוננת על מקומו ואיננו' שלא יהיה עוד מקום לרשעות באדם מחמת התרחבות נקודת הקדושה.

ואפילו 'אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך' (דברים ל ד) בכוח הנקודה הטובה הטמונה בקרבך, וכמו שפירש הבעל שם טוב ע"ה את הפסוק 'אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך' ולכאורה צריך ביאור, כי הנידחים אינם בקצה השמים אלא בקצה הארץ, אלא 'שמים' רומזים לענייני רוחניות ועבודת ה' ו'ארץ' כינוי לענייני הגוף והגשמיות, ועל זה אומר הכתוב שגם בהיות האדם מצוי במדרגה נמוכה ומרוחק מהקדושה, אם בכל זאת יש מעט כוונה טובה ונכונה לשם שמים בבחינת 'בקצה השמים', בכח מחשבה זו 'יקבצך ה' אלקיך' כי מתוך שלא לשמה יבוא בודאי לידי לשמה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נגעי חברו ללמד על נגעי עצמו

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד ב).

שנו חכמינו במשנה (נגעים פ"ב מ"ה): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ולמדו מן המקרא הזה דכתיב 'והובא אל הכהן' שמשמעו שיובא לפני כהן אחר ולא הוא עצמו.

ידועים דברי הבעל שם טוב ע"ה שאדם הרואה איזה דבר חטא אצל זולתו, בין ביחיד בין בציבור, הרי זה כאילו התבונן במראה וראה בה את חסרונות עצמו, כי האדם קרוב אצל עצמו ואינו רואה את מומיו שלו, ולפיכך הזמינו לו מן השמים לראות את החיסרון בחברו כדי שיתן דעתו לפשפש במעשיו ולהיטיב דרכיו, ואילו היה נקי מכל רע לא היו מזמנים לו מן השמים לראות או לשמוע שום דבר רע, ורק מחמת שהוא לקוי באותו ענין עוררו אותו לפשפש במעשיו.

ובזה יתבאר הפסוק (תהלים לט ט) 'מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני', על ידי שאזכה להינצל מכל פשע ממילא לא אראה שום דבר חרפה אפילו אצל נבל, כי הנקי מכל דבר פשע אין מזמנים לו לראות שום דבר עוון באחר.

על כך אמרה תורה **והובא אל הכהן** שיש לו לאדם ללכת לכהן שיורנו ולא יסמוך על עצמו, וכמו שביארוהו חז"ל במשנתנו ואמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ' - כל נגע וחיסרון שאדם רואה אצל חברו, 'מנגעי עצמו' - אות וסימן שמעוררים אותו מן השמים לפשפש במעשיו לראות נגע זה עצמו אצלו, כי בידוע שאם היה מתקן עצמו לא היה מגיע חברו לידי כך.

דרך הצדיקים לפשפש בנגעי עצמם

על היהודי הקדוש רבי יעקב יצחק מפרשיסחא ע"ה מסופר, שהיה אומר תהלים קודם התפילה, שאלוהו תלמידיו מדוע אינו עוסק בגמרא הלא שנינו בדוד המלך ע"ה שביקש מהקב"ה שתיחשב

אמירת התהלים כלימוד נגעים ואהלות, אם כן מוכח שהחשוב יותר הוא לעסוק בלימוד נגעים ואהלות ואילו תהלים יחשבו כמותם. ענה להם היהודי הקדוש, אמת שהעסק בנגעים ואהלות חשוב עד למאוד, אך כבר אמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו', ובשביל שיוכל לראות את נגעי עצמו יש לו לומר תהלים שאז יאורו עיניו לראות נגעי עצמו ובכך יהיה בבחינת 'סור מרע', שכשאר רואה את נגעי עצמו מתבייש ושב בתשובה שלמה. לאחר מכן ישפיעו עליו שיוכל להיות 'אהלות' בבחינת 'אוהל שיכן באדם' (תהלים עח ט), שתשרה בו השכינה ויהיה מרכבה לבחינת 'עשה טוב'.

האחים הקדושים הבינו שכל חטא הנראה אצל האחר רומז לנגעי עצמו

כיוצא בזה מסופר על רבותינו הקדושים רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה ואחיו רבי זושא מאניפולי ע"ה, שערכו גלות והיו עוברים מכפר לכפר ועושים תיקונים גדולים בנגלה ובנסתר, וכאשר היה בעל האכסניה קם לומר תיקון חצות היה שומע את רבי זושא מתוודה בפני אחיו רבי אלימלך על עוונותיו של בעל הבית כאילו והוא עצמו עשה אותם, ואחיו עונה לעומתו כי אכן חטא גדול חטא ויש לו לשוב מדרכיו וחיה, והיה מורה בפניו דרך תשובה ותיקון על חטאיו, משמע מזאת בעל הבית נזעק ותעל שוועתו על גודל ריחוקו ועל רעתם הגדולה של מעשיו, כי הבין שברוח הקודש דיברו אורחיו הנעלים, ובעצם הן הם חטאיו ויש לו לשוב עליהם בתשובה שלימה, והיה מבקש מהאחים הקדושים שהיות ואף הוא חטא בכך וכך רוצה לדעת מהי דרך התשובה שיורוהו צדיקי אמת אלו.

וביארו בזה, כי האחים הקדושים הבינו, כי אם הם רואים חטאים אלו באדם אחר ברי הוא שזה מסיבתם, שלא עבדו את ה' מספיק כראוי בדרגתם

המשך בעמוד הבא

ובגרמתם נכשל בעל האכסניה. ומיד כשקיבלו על עצמם דרך תשובה היה מתעורר במארחם הרהורי תשובה ותיכף קיים מודה ועוזב ירוחם.

אופני לימוד זכות

כשרוצה לדון את חברו יש לו להביא בחשבון את כל העובר עליו בימי חייו

יסוד זה מורה לנו דרך הישרה כיצד להביט על כל מעשה שרואה האדם בחברו, שעל כל אדם מוטל החיוב לדון את חברו לכף זכות, וידע שאם רואה רע בחברו רמז יש בכך עבורו לתקן חטאו, ולא מוכרח שחברו אכן עשה בכך מעשה רע. ואף אם רואה שחברו אינו נוהג כראוי, ילמד עליו זכות שאין זאת אלא מחמת מכלול הסיבות הסובבים אותו, ואם היה הוא במצבו יתכן כי אף הוא לא היה נמנע מהנהגה זו.

ואלו דברי התנא הקדוש יהושע בן פרחיה (אבות פ"א מ"ו) 'והוי דן את כל האדם לכף זכות', ופירש **השפת אמת** (שם) שיש לו לאדם להביא בחשבון את כלל מעשי האדם, להבין למצבו ולתהלוכות חייו וניסיונותיו, וכך אולי יכול להבין את מעשיו של חברו. ובאמת כמעט ואין באפשרותו של האדם להכיר את כל תהלוכות חייו של חברו, ומשכך מוטב ולא ידון חברו כלל כדברי **השפת אמת** על המשנה (שם פ"ב מ"ד) 'אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו': כלומר, ולמקום חברך אי אפשר להגיע לעולם כי לא כל דעות בני אדם שוות ולכן אל תדון לחברך כלל, עכל"ק.

לכל אחד תפקידו שרק הוא יכול לעשותו

הרי לנו כי דרך התורה בהסתכלות על דעת חברו, היא שאין באפשרות להבין דרכיו ומעלליו שהרי 'כשם שאין פרצופיהם דומים זה לזה כך אין דעותיהם שוות', וכביאורו של **הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק ע"ה** (אמת ואמונה מידות) שכפי שמבין כל אדם שפרצופו של השני אינו כשלו ואינו מתרעם על כך, כך עליו גם לדעת שאין דעתו שווה ומשכך אל יתרעם אם דעת חברו שונה מדעתו.

שהרי לכל אחד ישנה את העבודה המוטלת עליו, ומיום שנברא העולם אין דומה לחברו ואין דעת אדם דומה לדעת אדם אחר. וכמו שהביאו בגמרא (יומא לח.) את אמרתו של בן עזאי: 'בשמך יקראוך, ובמקומך יושיבוך, ומשלך יתנו לך. אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא'. ויש לפרש, שהוא על דרך האמורה בזית (פאה פ"ז מ"א) שניכר בשמו במעשיו ובקומתו, כך יש לו לדעת כי לכל אחד יש את השם הייחודי שלו וכן את המעשים המיוחדים רק לו ויכולים לצאת לפועל רק כשהוא עושה אותם, ומשכך ניכר גם מקומו כי כל אחד תורם בדרכו הוא להצלחת עבודת המלך יתברך שמו ויתעלה.

ואינו משל בעלמא, אלא כך ברא הקב"ה את עולמו שמאחר וכל כוונת הבריאה לכבודו יתברך, 'לכן מיום ברוא אלקים אדם עד סוף כל הדורות אין לך יום שוה לחבירו ואין לך שעה ורגע נעשה שווה לחברו, בענין הנהגת כל העולמות מרום העליון עד סוף המדריגה השפל, ומעולם לא היה ולא יהיה מששת ימי בראשית עד סוף, שום שני רגעים שווין ושני בני אדם שווין, שאם כן השני למה' (פרי הארץ וישב ד"ה אמרו רבותינו). וכך מובא **מהאר"י הקדוש** (עץ חיים שער ג' פ"ב): 'שאיין לך יום שדומה לחבירו ואין צדיק דומה לחבירו ואין בריה דומה לחבירתה וכל הנבראים כולם לצורך גבוה וכו' לכן היה צריך באלו העולמות טוב ורע ובינוני ובכל אחד מינים לאין קץ'.

כשיתבונן ויפשפש לא שייך שלא ימצא בחברו זכות כלשהי

ובכך נשוב לדברי השפת אמת 'הוי דן את כל האדם' שיביא בחשבון את 'כל האדם', כלומר, כל מה שעובר עליו, ומהי מטרת בריאתו ומהו תפקידו בעולמו של הקב"ה, ורק כך יוכל להבינו. ואכן זוהי מציאות בלתי אפשרית לדעת כל העובר על חברו, ולכן 'אל תדין חברך עד שתגיע למקומו' ולמקומו הרי לא תוכל להגיע ומשכך אל תדינהו כלל.

תורה בטהרה מקדשת את האדם

במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ל'יצר' דהיינו שמניח אותיות אלו י' צ' ר' להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה וה'יצר' ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות.

וזאת לימדונו רבותינו בתורה שבעל פה שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מ"ב) במ' סתומה - 'ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה, וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו בדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים.

כי כל שיחה בטילה מרחיקה את האדם מדברי תורה, ושלמה המלך ע"ה מזהיר את האדם 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך' (קהלת ה ה), כי דברים בטלים גורמים טומאה לגוף האדם, ולפיכך אבותינו הקדושים היו שרוים כל ימיהם בתענית דיבור שלא יהיה מצוי בהם ח"ו דיבור של מה בכך, אלא לקדש כח הדיבור לעבודת הבורא.

לגודל פגם הנפש שבחטא הדיבור תיקנה תורה קרבן מיוחד

משום שכוח הדיבור גדול כל כך עד שאם פוגם בו נפגמת כל קדושתו, נתן הקב"ה כפרה מיוחדת לפוגם דיבורו, וכך ביאר בדברי חיים (החודש ד"ה

וְצוּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרוֹת (יד ד). עיקר עבודת האדם להתעצם בקנין קדושה וטהרה ויראת שמים אמיתית, וכפי התקדשות האדם כך יש כח בתורתו לרוממו ולהביאו למדרגות גבוהות, כי הלומד תורה שלא בקדושה תורתו נותנת כח לחיצונים חלילה, ורמז לדבר כי האותיות שלפני 'תורה' הם 'קדשה', וזה תנאי קודם ללימוד תורה שיקדש עצמו כפי יכולתו, וכן סידר רבינו הקדוש לפתוח סדר תורה שבעל פה בהלכות קריאת שמע, 'מאימתי קורין את שמע בערבית' (ברכות ב.), לקבל עול מלכות שמים תחילה, וכפי טהרת הגוף והנפש והנשמה כך יזכה להתעלות בעסק התורה.

וכן כתב הרה"ק מרופשיץ ע"ה (זרע קודש קדושים ד"ה לא תעשו) שהאותיות הקדושות נגזרים מחמש מוצאות הפה, והאותיות 'קדושה' מורכבים מכל החמש מוצאות, לרמוז שיקדש האדם את חמש מוצאות הפה ושכל דיבורו יהיה בקדושה יתירה, ואז יתקיימו ויאירו בו אותיות התורה בשלימות, כי מבלעדי הקדושה אין שום כח לפתוח הפה בדברי תורה.

עיקר הדיבור יהיה בתורה ותפילה ולא יניח ליצר להפך הדיבור לבחי' מצרים

הפה לא נברא באדם אלא לעסוק בתורה ובתפילה, כמו שכתוב (דברים ו ז) 'ודברת בס' ולא בדברים בטלים. אך חס ושלום מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה (שם בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וס' סתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים

קריבת הנפש, כמאמר חז"ל (מנחות קד): במנחת עני 'כאילו הקריב נפשו', ולזה ציווה הקב"ה בחטאים אלו קרבן דלות ודלי דלות כי זו תכלית קרבנות אלו לכפר על נפשו, וכדי למהר טהרת הנפש הישראלי אפילו אם אינו בהישג יד בשונה משאר קרבנות.

ישמור פיו מדברים בטלים כדי שיוכל להוציא בו דברי קדושה

אחר ראות עינינו כזאת, נשריש בליבנו היטב כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא), ונשכיל לשמור נפשנו ע"י שנשמור פינו מכל דיבור אסור ח"ו, ואפילו מדברים בטלים כי בכך נשמור נפשנו מכל טומאה ופגם, כלשון קדשו של **השפת אמת** (מצורע תרס"א ד"ה בפסוק): ולפי שכח הלשון גדול מאוד צריכין להזהר מדברים בטלים והם מעכבין הפה ולשון להוציא בהם דברי קדושה, כמו שכתוב 'ודברת בס', אמרו חז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה 'בס' ולא בדברים אחרים. שהוא תנאי שכפי מה ששומר פיו מדברים בטלים כך יכול לדבר בס.

ובזה מבאר הפסוק שלפנינו, **ולקחו למטהר שתי צפרים חיות טהורות** ופירש רש"י: לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפסין תמיד בצפצוף קול. ובזוהר אמרו שכמו שיש עונש על דיבורים אסורים כמו כן יש עונש על דיבורים טובים שהיה לו לומר ולא אמרם. ועל זה כתב השפת אמת: והצפרים באים לתקן ב' החטאים, השחוטה לבער ולפרוש עצמו מדברים בטלים, ומכל שכן לשון הרע. והמשולחת להכין הפה ולשון להוציא בהם דברי תורה.

במדרש), מצינו (כריתות י): שהתורה הקדושה ציוותה להביא קרבן דלות של שני ציפורים ואם אין ידו משגת מביא קרבן דלי דלות של מנחה, רק בשלושה מקרים, בטומאת מקדש, בשבועת העדות, ובשבועת ביטוי שפתים. וקשה, מדוע לא נתנה תורה אפשרות זו גם בשאר חטאות, ומי שאין ידו משגת יביא קרבן כפי השגת ידו ויתכפר אף בציפורים או במנחה.

מתרץ הדברי חיים, כי ענין הקרבן הוא להקריב נפשו הבהמית לפני ה', ויתחרט על מה שעבר, והקב"ה עוזרו לכפר עליו ויפדה נפשו מרדת שחת, ולכן גזרה חכמתו יתברך על כל חטא מהו מין קרבנו, שעל ידו יתכפר האדם. ואפילו אם אין ידו משגת לקרבן זה, ימתין עד שיהיה בידו להביאו, כי הרי זו תכלית הקרבן, שכנגד קרבן הבהמה יקריב את נפשו הבהמית, ואילו ציפורים או מנחה, אינם מורות על נפשו הבהמית.

אך בדברים התלויים בפה האדם, שזה עיקר כח האדם כמאמר הכתוב (בראשית ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה' וכתרגומו 'לרוח ממללא'. נמצא החוטא בדיבורו פוגם בעצמות הנפש, ולא בנפש הבהמית תלוי החטא, רק בנפש אביו שבראו, שהרי נפשו נוצרה מנפיחת פיו של הבורא כביכול כמו שכתוב (שם) 'ויפח באפיו נשמת חיים' ומכך 'ויהי האדם לנפש חיה'. אם כן תכלית הקרבן אינה ככל הקרבנות לתיקון נפש הבהמית, רק לתקן נפשו, ולכן כפרת חטאי הדיבור אינו בבהמה. מה גם, שכיון שחטא זה הינו חמור כל כך שפוגם בנפשו, לא רצה הבורא שתתעכב תשובתו עדי תשיג ידו לקרבן בהמה.

ולזה ברוב חסדי הבורא אשר הפליא עמנו, ציוונו להביא רק פטפוטי עופות נגד הקול, או מנחה שהוא

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישירי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הגדה של פסח

ספיר ויהלום

800 עמודים של סיפורי צדיקים מופלאים
ועובדות נדירות עם רעיונות מקוריים על הגדה של פסח
מאוצרות שיעורי הגאון
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מוציא

תמונות כלי הכסף באדיבות הצורפים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים